

19

35
საქართველოს
საბჭოთაო
საზღვარგარეთო
კავშირების
სამსახური

საქართველოს
საბჭოთაო
საზღვარგარეთო
კავშირების
სამსახური

N19

საქართველოს

უფროსელებზე 1936 წლისათვის

უფროსელების დასახელება	პერიოდული	ლირებზე		ლირებზე		ლირებზე		ლირებზე		ცალკეობის საბაზისი
		ერთი წლით		მესამე თვით		სამი თვით		ერთი თვით		
		მან.	კაბ.	მან.	კაბ.	მან.	კაბ.	მან.	კაბ.	
1. „პარტიული მშენებლობა“	ოვეში ორჯერ	12	—	6	—	3	—	1	—	50
2. „მშრომელი ქალი“	„ ერთხელ	4	80	2	40	1	20	—	40	40
3. „ბოლომდე“	„ „	6	—	3	—	1	50	—	50	50
4. „ახალგაზრდა ბოლომდე“	„ „	6	—	3	—	1	50	—	50	50
5. „პრობლემა“	„ „	6	—	3	—	1	50	—	50	50
6. „ოქტომბრული“	„ „	6	—	3	—	1	50	—	50	50
7. „კომპარტიული“ (სომხ. რს.)	„ „	6	—	3	—	1	50	—	50	50
8. „მედიკალი“ (თურქულ რს.)	„ „	6	—	3	—	1	50	—	50	50

ხელისმწერა უნდა ჩაბარდეს „სსრ-ის მთავრობის დადგენილება“, ფოსტის, წერილისდაზარალებებს, ბელმოწერის შემკრებთ საწარმოებსა და დაწესებულებებში, პოლიტგანყოფილებათა გაზეთების გამოცემლობებში ტრახსპოტზე, ამ გამოცემებში განცხადებულ მოთხოვნებს საკითხებზე უნდა მიმართოს საჯ. კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის გამოცემლობა, განცხადებულ განყოფილებას, „კომუნისტ“, რუსთაველის პრ. № 34, ტელფ. № 3-51-81.

საქ. კ. პ. (ბ) ც. კ-ის გამომცემლობა „კომუნისტი“

პროდუქტების ყველა ქვეყნისა, შერეოდით!

ოქტომბრული № 12

საქ. ა. ლ. კ. კ. ცეკასა და საქ. განსახორმის ერთთვიური ჟურნალი

დეკემბერი 1935 წელი

მისამართი: ტფილისი, კიროვის ქუჩა № 7

შინაარსი

1. კადრები (საკონკურსო მოთხოვნა)	1
2. გურამი (ლექსი), — გ. კახაბიძისა	5
3. აქლემი, ცხენი, ღორი და მიქელი (მოთხ.) — ბ. ჩხეიძისა	6
4. ხობობი (ლექსი), — ნ. შანშიაშვილისა	11
5. თუი იყუში ვაკო (მოთხ.), — ნ. ნაკაშიძისა	12
6. თოვლი მოსულა (ლექსი), — ა. კაშმაძისა	14
7. სულიერი მამა (მოთხოვნა), — ი. მაქავარიანისა	15
8. ქართველი საბავშვო მწერლები (წერილი), — ბ. კაკიაშვილისა	17
9. მოვლოდნელი თოვლი (მოთხ.) — ია ჩხაიძისა	20
10. ნელის სამეღნე (ლექსი), — შ. გაფრინდაშვილისა	21
11. რომელი აჯობებს (მოთხ.) — თარგ. შ. თი-ხა	21
12. თინაქ დაეხმარა (მოთხ.) — დიეღისი	22
13. რა ფრინველია (გამოცანა), — ალ. ხაჩინოელისა	24
14. ხალხური გამოცანები ჩაწერილი — ხ. აბულაძის-მეგრ	24
15. ლურ. ოქტომბ. 1935 წ. შინაარსი — ყდაზე	

შეატყარი — მ. თარიწვილი

პ/მგ. რედაქტორი ბაბო შაშიაშვილი, პ/მგ. მდივანი ლ. შიბინაძე

სარედაქტორო მისამართი: { ლ. ხახუტაშვილი, ლიდა გახვანია, ან. დვინიაშვილი, შ. თაბუკაშვილი, ცკვიტა.

ქადრაქი

(საკონკურსო მოთხრობა)*

1

მოულოდნელად აცივდა. ღრუბლები ბაშბის ქულასავით გაიშალა. აღარ იცქირება მტრედისფერი კამკამა ზეცა. ტფილისის თავზე აღგია ტყვიისფერი ნისლი...

უცნაური შეუქუნა წვიმა მოდის: რომ არ ციოდეს, მაისი გვეგონება... სახლებიდან გამოდიან ბავშვები, ყველას თბილი ტანისამოსი აცვია. თითქოს წინასწარ სკოდნიათ, ზამთრის სუსხი ადრე რომ შემოკრავდა.

2

მოვიდა დილა... პატარა გურამ ბუჩუკური ყველაზე ადრე წამოჯდა ლოგინში. იგი ცოცხალი საათია. მერცხალივით ცქირაღა ბიჭია. იცის, სკოლაში რომ ადრე უნდა მივიდეს. დაიგვიანებს — და სირცხვილს სადღა გაეშევა! ერთი დაგვიანებისთვის მასწავლებელი კი არ გაუჯავრდება, მაგრამ ოცდაათი წყვილი თვალი რომ ერთად შეხედავს, სახე ვარდივით აუყვავდება, გაწითლდება...

სხვა თუკი ადრე მიდის, გურამი რად დაავიანებს, სხვაზე ნაკლები ბიჭი კი არაა მას არ ავიწყდება, ოქტომბრულად მიღების დროს რომ დაარიგეს:

— ოქტომბრელი ბეჯითი უნდა იყოს, მასწავლებელს უნდა უყვარდესო. დავალებები უნდა შეასრულოს და ამხანაგებს არ აწყენინოსო...

ამიტომ ადგა დილაადრიან... სწრაფად გამოეწყო... დედამ მოამზადა ჩაი, კარაქი და ყველი.

— გურამს მეც უნდა დავეწვიო საუზმეზე, — თქვა მამამ ღიძილით და ტანისამოსის ჩაცმას მოუჩქარა.

— მამიკო, საუზმეს გაქმევე, მაგრამ წასვლამდის ერთი კარგი ამბავი მითხარი.

— თუ მართლა მომცემ პირობას, რომ საუზმეს მაქმევე, გეტყვი.

— გაძლივე პირობას, — ისე უპასუხა, თითქოს ჭამის ნებაარტვა ყოველთვის მისგან უნდა აეღოთ.

— მამ მომეცი ხელი.

— აი! — დაიძაბა გურამმა და მისი ფუნჩულა ხელი მამის მსხვილ თითებში მოექცა. მამამ ერთი მოკლე ამბავი უამბო, მაგრამ სასაცილო კი იყო ძალიან. მერე ერთად შემოუსხდნენ სასაუზმო მაგიდას.

„ნეტავ როდის მეცოდინება იმისთანა ამბავი, მამიკომ რომ არ იცოდეს, მოეუყვე

*) ჟურნალ „ოქტომბრელის“ რედაქცია ამ მოთხრობით იწვებს საკონკურსო მასალების მოთარგმნებს და სთხოვს მითხველებს გამოთქვან თავიანთი აზრი.

რედაქცია.

და გავაკვიროვო“ — ასე ფიქრობს პატარა გულმერცხალა ოქტომბრელი და საუზმის მაღიანად შეექცევა.

პით გადახტა, მერე მიხვეულ-მოხვეული სვლით გაექანა, შეუერთდა შეჯგუფულ ამხანაგებს და მიიმალა.

— სად მიდიხარ! სად მირბიხარ!

მისდევდა უკან წვრილი კისკისა ხმა. შემდეგ შემობრუნდა ბუჩუკური და სიცილით მიიძახა თავის მდევარ „კატუნისა“:

— ხომ გაგიგონია: მჩხავანა კატა თავვს ვერ დაიქერსო.

— მაშ მე ვყოფილვარ მჩხავანა.

— რა ვიცი, ძალიან კი იმუქრებოდი და...

4

დიდი დასვენებაა. კლასში ოქტომბრელთა ჯგუფის ხელმძღვანელი შემოვიდა...

მაღალი ბიჭია. გულზე წითელი ყელსახვევი ჰკიდია და კისერთან პიონერული ნიშნით აქვს დამაგრებული.

ისინი სალამით შეხვდნენ ერთმანეთს.

— ხელმძღვანელო, რა უნდა გამოგვიცხადო? — შეეკითხა პაწია ბუჩუკური.

— გეტყვი, თქვენა ადგილები დაიკავეთ. — თვალციმიციმა ოქტომბრელები ერთ წაშში მოთავსდნენ თავიანთ ადგილებზე, და ხელმძღვანელის ხმა გაისმა:

— კედლის გაზეთი სადღესასწაულოდ ოქტომბრელებმაც უნდა გამოვცეთ, ლოზუნგები უნდა დავწეროთ და ჩვენ კუთხეში გავაკრათ. ამიტომ დღეს გაკვეთილების შემდეგ ნახევარი საათით დარჩება რამდენიმე ოქტომბრელი.

— მე დავრჩები, — გაისმა ხმები.

— დავალებო ყველას ექნება, ხოლო დღეს დარჩებიან პირველი ვარსკვლავიდან გურამ ბუჩუკური, დარო შიოშვილი

სულ ათი ცუგრუმელა ოქტომბრელი დასახელა. ათივეს ღიმილი უვლის სახეზე.

მართლა რა ვარსკვლავივით ბიჭია გურამი, სხვებიც ამისთანა ვარსკვლავებია! რა მშვენიერი სახელია!

ამ მოკლე განცხადების შემდეგ ხელმძღვანელი წავიდა. ოქტომბრელები კარში გამოცივიდნენ და მათი სიცოცხლით

3

გურამმა ახალი კალოშები ჩაიცვა, ოთახში გაიარ-გამოიარა. ზევიდან დასცქერის თავის პატარა და ლამაზ ფეხებს; უხდება, უხარია, ახალი შავი კრიალა კალოშები რომ აცვია.

— რა კარგია ჩემი დედიკო! მე არც კი ვიცი, კალოშები თუ ნაყიდი ჰქონდა.

მერე ცანცალით გავიდა ქუჩაში...

ქუჩაში წვიმას მოასფალტებული ქუჩა მთლად გაუწუწავს, სარკესავით ღებობს. გურამი ქუჩის კიდეზე გაჩქარებული მიდის თავისი მოკლე ნაბიჯით, ხანდახან კიდეც მირბის. უკან ერთხელაც არ მოუხედია. აქა-იქ პაწია ტბები; თუ ფართო იქნა — გვერდს აუვლის, თუ არა გაექანება და კალიასავით ახტება თავზე.

სკოლაში აღრე მივიდა.

— ოჰო, ჩვენი გურამი, ჩვენი ოქტომბრელი! როგორ თავგუნასავით შემოცუნცულდა!

პატარა ბუჩუკურმა მოშვილდულ შავსა და წვრილ წარბებს ქვეშ შავი თვლები აათამაშა. პატარა და საესე ლოყები ატამივით წამოსწითლებია: ეტყობა, სირბილით უვლია. ის მაშინვე შეტრიალდა იქითკენ, საიდანაც ხმა გაიგონა. თავისი ამხანაგი დაინახა...

ჯერ გაუღიმა. ჩოტივით ფართო რამდენიმე კბილი გამოუჩნდა. მათ შემდეგ წვრილი ხალეული კბილები იყო ჩამწყრივებული.

— მაშ შენ კატა იქნები, — უპასუხა ვითომ გაჯავრებით.

— პო, მე კატა ვარ... გამოგვიცადები, დაგიქერ, — აიფხორა და ისე წავიდა ფეხაკრფით ბუჩუკურისკენ, თითქოს მართლა დაქერა უნდოდა.

— ვერა, ჩემისთანა თავის დაქერა არც ვგრე ადვილია! არ იცი, მე რამდენზე ვხტები? — გურამი ორჯერ-სამჯერ სკუ-

საესე ხმებიც შეუფრთღა საერთო კივისს.
— იცინეთ, ვარდებო!
— იხარეთ, ვარსკვლავებო!
მასწავლებლები ერთმანეთს ელაპარაკებიან ფაქიზად ჩაცმულ-დახურულ ლაღად მოხტუნავე ბავშვებზე.

5

ტაკვეთილების შემდეგ რამდენიმე ოქტომბრელი დარჩა კლასში.
გურამიც მათთან არის...
ის ხომ ყველაზე უწინ თხოულობდა დარჩენას.

მან სასაუზმოში ერთი ფუნთუშა შექამა და ახლა ისე კარგადაა შენაყრებული, ნახევარი კი არა, ერთ საათსაც რომ დარჩეს, მინც არ მოჰმივდება.

ოქტომბრელთა კუთხის კედლები მოჩითულია წითელი ქსოვილით. წარწერილია მოკლე და შინაარსიანი ლოზუნგები. ოქტომბრელები ფაციფუცობენ და სცენას აწყობენ საზეიმოდ...

გრძელ ფართო მაგიდაზე გადაფარებულია წითელი საფარი. მაგიდის უკან დროშებია ამართული...

რამდენი დროშა!

ტყეა დროშების, აქვეა აფრიალებული გარდამავალი დროშა, გამარჯვების ნიშანი.

ხელმძღვანელმა ბუჩუკურს მხარზე დაადო ხელი.

— შენ კარგი ხაზვა იცი... აი, ხომ ხედავ, ეს სამი ქაღალდი ასე დახაზე. შენ კი, მეორეს გადახედა, — დახაზულ ქაღალდზე ლოზუნგები დაწერე. დავალება რომ შეასრულოთ, მითხარით და შინ გაგიშვებთ.

ისინი შეუდგენ თავიანთი მოვალეობის შესრულებას...

გურამ ბუჩუკურს ისეთი სწორი ხაზები გაჰყავს, რომ თვითონაც ძალიან მოსწონს.

მათ გვერდით პიონერები მუშაობენ, ისინი აკეთებენ საქმეს და თანაც ოხუნჯობენ, ხუმრობენ, ერთმანეთს მოსწრეული სიტყვების თქმაში ეჯიბრებიან,

რალაც მხელ კითხვებსაც ამბობენ, თუ ვერაყინ გამოიცნობს, შერე ისეუ მტკმელი იტყვის პასუხს.

გურამი ხაზავს, ყური კი ^{არც მხელს} კენ აქვს. ორი იმისთანა კარგი კითხვა გაიგონა, რომ მისი დასწავლა მართლა კარგი საქმეა, საღღაც გამარჯვებას მოუპოვებს.

პირველ რიგში მამას ეტყვის; თუ ვერ მიხვდა, — გურამი გაიმარჯვებს. აჯობებს მამას...

— ხელმძღვანელო, დავალება შეევს-რულე, სხვა საქმე მომეცი.

— კარგი, გურამ, შინ გაიქეცი, თავისუფალი ხარ.

მხიარული ბუჩუკური უცებ გამოხტა კარში.

აღარ წვიმს.

ქუჩა მშრალია ..

მირბის პაწია ბუჩუკური შინისკენ, მოსახვევში ქუჩას პირდაპირ ჰკრის. ძალიან მიიჩქარის. კალოშები სკოლაში დარჩა და აღარც-კი ახსოვს.

6

მამა სამსახურიდან მოვიდა. პალტო გაიხადა, თავის ადგილზე ჩამოკიდა, საყელოც გაისწორა და სადილის საქმელად მოემზადა. მაგრამ წინ გურამი გადაეღობა. ხელებით აწყება.

— მამიკო, გაჩერდი, ყური მიგდე!

— რა გინდა, გურიკო?!

— ორ კითხვას მოგცემ, აბა თუ მიპასუხებ! თუ არა და მე ვიქნები ნაჯობნი!

მამას სიცილი აუტყდა. გურამს თავზე გადაუსვა ხელი და აღერსიანად ჩახედა ბავშვს მაყვალივით შავ და მოციმციმე თვალებში.

— რატომ იცინი, რომ ვერ მიხვდე, რას მიყიდო?!

— რაც შენ გიყვარს.

— მაინც?

— ჰადრაკი.

— დედა, დედიკო, ხომ გესმის, მოწმე იყავი, ჰადრაკი უნდა მიყიდოს.

დედაც ახლო მივიდა მათთან.

— ბიჭო, შენ რა უნდა უთხრა მამა-შენს იმისთანა, რომ ვერ მიხვდეს?!

— აბა ვნახოთ, თუ მიპასუხებ ამ პატარა კითხვაზე: ათასი წლის წინათ ვის ეხურა ყველაზე დიდი ქული?

მამამ ჯერ გაიცინა, მაგრამ როცა დარწმუნდა, რომ გურამი აღარ ხუმრობდა, მერე კი დაფიქრდა, ხოლო პასუხზე უკაცრავად იყო, ვერ მიხვდა, ვინ იყო ეს კაცი. შემდეგ დარცხვენით შეექითხა:

— ეგ ვინ გასწავლა?

— ახლა მეორე კითხვას გეტყვი: ნაბადს რატომ იხურავს კაცი?

— სითბოსთვის.

გურამმა გაღიხარხარა.

მამა დარწმუნდა, რომ სწორი პასუხი არც მეორე კითხვაზე იყო.

— მიყიდი თუ არა ჭადრაკს?

— გიყიდი, მაგრამ პასუხი მითხარი.

— ათასი წლის წინათ ყველაზე დიდი ქული იმას ეხურა, ვისაც დიდი თავი ჰქონდა, ნაბადს კი იმიტომ იხურავს კაცი, რომ სახელოები არ აქვს.

შობლები სიცილის ველარ: იმაგრებენ დედა კი დაცინვით ეუბნება მამას:

— გაჯობა, გაჯობა!

მამამ ხელი დასტაცა გურამს. გადკოცნა და მალლა შეაბურთავა, ისე მალლა ისროდა, კინტამ ჰერზე მღვანელებს ამ სიხარულის რომ მორჩენ, გურამს მერე მოაგონდა კალოშები, ეწყინა. ველარ გაამხილა, დედის ეშინოდა, მაგრამ მეორე დღეს დარაჯს ჰქონდა მისი კალოშები შენახული.

შინ გახარებული დაბრუნდა და კიდევ უფრო აღფრთოვანდა, როცა მამამ ჰრელი ხატულა ჭადრაკი მოუტანა.

რა კარგი ყოფილა გამარჯვება! გამარჯვებული უყვართ, აჯილდოებენ, — ფიტრობს გურამი.

მათ პირველ დღესვე დაამწყრივეს ჯარი, გაიმართა შეჯიბრება მამასა და პაწია გურამს შორის.

პატარა ბუჩუკურს ძველი ჩემპიონივით უჭირავს თავი. ჯერ კი ვერ სჯობნის მამას, მაგრამ ისე დაკვირვებით აწარმოებს სვლას, შეიძლება მომავალი მოჭადრაკე გახდეს.

ქვემოთ პატარა გუგამ მელაქმს

ქთახებში დარბის, დახტის,
არ დატოვა კუთხეც ბნელი;
ტიტინობს და რას არ ჩადის
ეს პატარა დათვის ბელი.

დასდევს ყველას, არ ისვენებს,
დაახია კალთა ბების,
ლაშის ფრთები გამოისხას
კარგი მოვლით, კარგი კვებით.

დელას არსად დაუყენა
შაქარი თუ ჩირი ვაშლის.
ზოგჯერ თაროს ესტუმრება,
წიგნს აირჩევს და თან ვაშლის.

აი, დღესაც წიგნის ფურცლებს
დააჩერა თვალი, მაგრამ
ამოხია სურათები
და კედელზე მიამაგრა.

უმიზირა და ბოლოს ფანქრით
გაუხვრიტა თავი ძერას;

კაცი ზოგი გააშავა,
ზოგს ყურები დაუგრძელა.

გაელიმა, თითქოს შერცხვა,
მოტრიალდა როგორც ჯარა...
ვერ ქნა კარგი, ამ სიცელქით
დელა კიდევ გააჯავრა.

მაგრამ გურამს, როგორ ფიქრობთ,
დელის წყენა სურდა განა?!
ნუ დაძრახავთ, ჯერ არ იცის
ამ ცხოვრების ანაბანა.

დააცალეთ, გაიზარდოს,
იხაროს და ნახეთ მაშინ,
ნახეთ – წიგნებს ჩვენი ბიჭი
სიყვარულით როგორ გაშლის!

არც არავის აწყენინებს,
წამოდგება ადრე დილით,
პირს დაიბანს და სკოლაში
ბეჯითებთან ერთად ივლის.

I

— მე მოგეხმარები, ჩემო ბიჭო, ნო, მოეფერა მიქელა. — ერთი დაიჩოქე, შემისვი შენს კუზზე და სხვა პატივისცემა ჩემზე იყოს, ისეთ წყალს დაგაღვინებ, რომ შაქარზე ტკბილი იყოს და თოვლზე უსპეტაცესი.

აქლემმა მუხლები მოკეცა, ჯერ დაიჩოქა, მერე უკანა ფეხებიც მოიფრთხნა და ცხელი სილაზე მუცლით დაწვა.

მიქელამ ავშრები გაუკეთა, ზედ გადაჯდა, და აქლემმაც აიწია.

დღეები ჰქრა, მოკლე გზა შეურჩია და ერთ ისეთ წყაროსთან მიიყვანა, რომ შიგ ბანაობაც კი შეიძლებოდა. მიქელამ აქლემს წყალი ასვა. მერე ფეხები, კუზი, კისერი და ილღიები ჩაბანა. უდაბნოს თიხით ქვეცის წყლულები დაუაბა და ჯანზე მოიყვანა.

— ახლა თუ გინდა ასი ფუთი რკინა ამკიდე ზურგზე და შენც არხეინად ჩაჯექ კუზებში, — ჩაიბურტყუნა ორკუზამ და

მიქელა იმ კაცს ერქვა, რომელიც სოფლის შარაგზის პირად მიწურ სახლში ცხოვრობდა.

მიქელა მაღალი იყო, გამხდარი და ღონემიხრწნილი.

ქუჩაში როცა მიდიოდა, შიმშილი-აგან გადაქცეული მიქელა ხშირად ლაფში ეცემოდა.

მიქელას ხუთი წვრილი შვილი ჰყავდა. ბავშვებს ტანთ არაფერი ეცვათ და სიგამხდრისაგან თვალები სახეზე ბურთებით აჯდათ.

მათი დედა მეზობლებში დადიოდა — ვის პურს უცნობდა და ვის სარგებს ურეცხავდა.

ამ შრომით საწყალი ქალი ძლივს ინახავდა შვილებსა და ქმარს.

ღონეგამოღებული მიქელა ერთხელ ჩრდილში წამოწვა. ბევრი იფიქრა და გადაწყვიტა ამ სიღარიბისათვის თავი დაეხწია. მეორე დღეს დილით ცოლს ორი პური გამოართვა, აბგაში ჩაიდო და ბედის საძიებლად გზას გაუდგა.

ქვიშან და სიციხისაგან ამომწვარ უდაბნოში მიქელას ერთი ორკუზიანი აქლემი შემოეყარა. საბრალო აქლემს წყურვილისაგან მუხლები დასუსტებოდა, ოფლისაგან ქვეცი დამართოდა და ძლივს მოეთრეოდა.

— გამარჯობა, აქლემო ორკუზიანო! — მიესალმა მიქელა.

— გაააგიშიმარჯოოს მიიქეღელა! — ზანტად და კენესით მიუგო აქლემმა ზურგუნაგირამ.

— საით მიემგზავრები, ორკუზიანო? სადაა შენი პატრონი?

— პატრონი აღარა მყავს, საით მივემგზავრები არც ის ვიცი, ეს ერთი კვირაა წყალს დავეძებ ამ უდაბნოში და ვერ მივაგენი, სისველესაც ვერსად წაეწყადი. — შესჩივლა მიქელას კუზიანმა თავისი ვასპირი.

გახარებულმა თავისებურად გაიკუნტრუშა ქვიშაზე.

ii

დიდხანს იარეს ქვიშიან უდაბნოში. დაიღალნენ. გზად მიქელამ კიდევ ბევრი იფიქრა. უეცრად უდაბნო გამოილია და ტრიალი სათიბი მინდვრები გამოჩნდა.

მიქელამ პატარა წყაროს პირად, ტირიფქვეშ მიაბა აქლემი, თივა მოუზიდა და დაისვენა.

ამ დროს ფლოქვების ბრაგუნი მოისმ და სად იყო და სად არა ძუაფაფარაშლილი ცხენი გამოჩნდა. მაგრამ რა გამოაჩნდა? საწყალ ცხენს უკან მგლებისა და ტურების ხროვა მოსდევდა.

ერთმა მამალმა მგელმა ცხენს კინაღამ ქაჩაჩში წააფლო კბილი.

მიქელას ცხენი შეეცოდა. რაც ძალი და ღონე ჰქონდა მგლებს დასჭყივლა, თანაც დამბაჩა დაახალა.

ჭყივილისა და დამბაჩის ხმაზე ტურამგლები შეშინდნენ, დაფრთხენ და უგზო-უკვლოდ დაიფანტნენ.

ხიფათს გადაარჩენილი ცხენი მოშორებით გაჩერდა, ყალყზე შედგა. თავი მაღლა ასწია, მადლობის ნიშნად დააქანტურა და დაიხვივნინა:

— ხვი... ხვი... მახლობეხლი...

— ნუ ისჯები, ღურჯავ! — უთხრა მიქელამ. — არ მჭირდება შენი მადლობა, აქ მო! აქლემს გამოვები კულში და წაგიყვან ჩემთან!

— გამოვებმები! ხვი... ხვი... ხვი... მხოლოდ პირობა მომეცი: თივას ნუ გამომიღვე, დაუქვადევად ნუ გამატარებ და ნადირს ნუ დააგლეჯინებ ჩემს თავს.

— კარგი და პატიოსანი, მიუგო მიქელამ. — მხოლოდ შენც მომეცი პირობა, რომ კარგ კვიცებს მოიგებ და გამიზრდი.

— კვიცებსაც დაგიზრდი და ქორწილშიდაც წაგიყვან, დაპირდა ცხენი მიქელას და თავისი ფაფარით აქლემის კულს გამოკება.

სათიბი ველები სულ ჩქარა გადაიარეს. შზის ჩასვლისას ერთი ტყის პირად დაიბინავეს.

აქლემმა და ცხენმა მგეობრულად ჯერ ბალახი მოძოვეს, მერე კი მდინარის პირად ჩავიდნენ და სიამოვნებით დალიეს წყალი.

მიქელამ ფიჩხი შეაგროვა, კერია მოაწყო და კვეს-აბედი აჩხაქუნა ცეცხლის გასაჩაღებლად. მაგრამ მიქელას ცეცხლი სულაც არ სჭირდებოდა: შესაწყავი არა ჰქონდა რა და მოსახარშავი, ხველი პურის ყუას კი მხოლოდ წყალში დასველება თუ უშველიდა. ამიტომაც აქლემისა და ცხენის შუაში წამოწვა და თვალი მიხუჭა.

უეცრად ტყიდან ზაწალუწი მოესმა. საჩქაროდ გამოფხიზლდა, დამბაჩაში ცერის სიმსხო ტყვია ჩადვა და ხანჯალიც მოიმარჯვა. მერე კი რიხიანად შესძახა:

— რომელი ხარ და რა სულიერი, რომ ამ დაღამებულში მაგ ტყეში დაეხეტები, აურზაური აგიტეხია და ჩიტებს მოსვენებას უფრთხობ?!

ლაწალუწი ისევ განმეორდა და ცაცხვის ფულუროს ზემოდან დათემა თავისი ბანჯგვლიანი თავბირი გამოაჩინა; პატარა ხნის მერე კი ხარხარი მორთო. სიცილით რომ გული იჯერა, თავისი ვინაობის თქმაც იკადრა.

— მე მგონია უნდა მიცნობდეთ, — დაუძახა დათემა მიქელას. — მე მიხელ მიხეილის ძე მიხეილაშვილი ვახლავართ.

— ვინც გინდა ის იყავი! აქ რას დაეხეტები ამ შუალამისას? — გაუწყრა მიქელა ისევ დათეს.

— ვახშამს ვეძებდი და მივიგენი კიდევაც. ცხენის ხორცი, გამოცდილებით, ვიცი, გემრიელია — თქვა დათემა და უკანა თათებზე შედგა, შეტორტმანდა და ცხენისაკენ ისკუპა.

— ვერ მოგვართვი, პატივცემულო მიხა, ცხენის ხორცი!

დაიყვირა მიქელამ და დამბაჩა შიგ მკერდში დასცა ცხენის ხორცზე გაწუწკებულ დათეს.

მკვდარი დათვი მიწაზე გაიშხლართა და თათები გაჭიმა.

მიქელამ ხანჯალი იძრო, დათეს თავს ზემოდან დააცხრა და ყელი გამოსჭრა. გაატყავა, აქუწა, ცეცხლი გააჩალა, შამფური გამოთალა და დათვის სუკის მწვდი ააშშინა.

დლიით კი დათვის ტყავი და ხორცი აქლემს აჭკიდა, თვითონ ცხენს მოახტა და გზას გაუდგა.

III

მიქელას ქარავანი ჩქარა მთებს მიადგა. მთები ცამდის იყვნენ აზიდულნი, მათი კალთები ბუჩქნარითა და ბალახით იყო შემოსილი. მწვერვალებზე მთებს თოვლის ბრქუვიალა ქუდები და ბაღდადები ეხურათ. მთათა ხევეებში მოქუხდენ მდინარეები. კლდეებზე დახტოდენ ამაყი ჯიხვები.

ვაივავალახით გადალახა მიქელამ ხრამები და კლდეები.

გზად ხიდებიც ააგო.

აქლემს ძლიერ უჭირდა მთებში სიარული და საყვედურით ავსებდა მიქელას:

— მე მთის ცხოველი სრულებითაც არა ვარ, ამას ვერ იტანს ჩემი რბილი ფეხებიო.

ცხენი ჩქარა მიეჩვია ბილიკებს და სიამოვნებით აღიოდა ციცაბოებზე:

— ჩემთვის ველი და კლდე სულერთია, ოღონდაც ერთი კი მოვმართო მუხლიო, — ხეიხინებდა ცხენი და მხოლოდ იმაზე ჰქონდა დატყეტილი თვალეები, რომ მიქელას თივა-ქერი არ გამოლოცოდა.

ცხრა მთას გადაღმა დაბლობი დაიწყო, და სოფელიც გამოჩნდა.

სოფელი დიდი გამოდგა, შთის ძირიდან ზღვის პირამდის აღწევდა.

მაგრამ მიქელა სიმორეს ოდნავაც არ წუხს, ხან აქლემზე ზის და ხან ცხენზე. ორივენი მზად არიან სამსახურისათვის.

საგზლად დათვის ხორცი აქვს. სოფელში პურიც იშოვება.

სოფელს შუაზე ჰქრიდა დიდი მდინარე. ნაპირები ტყითა და მინდვრებით იყო დაფარული.

ამ ტყესა და მინდვრებში არავინ ცხოვრობდა, გარდა საზიზღარ ციციბიანი კოლოებისა და ძვირფასბეწვიანი წაყვებისა.

ქარავანმა ამ მინდორში დაიბინავა. მიქელამ ცეცხლი დაანთო და მწვადი დაუფიცხა.

— ღრუტ... ღრუტ... ვინ დაანთო ცეცხლი ამ ჩემ ვხო-გარემოში?! ვინ გაბედა აქ დაბინავება?! — ჩაიღრუტუნა ღორმა და მიქელას თავს წაადგა.

— ჰი, შე უსინდისო! ვინ დაგიმტკიცა შენ ეს ფართო მინდვრები და უღრანი ტყე?! — შეესიტყვა მიქელა ღორს. მწვადი მიატოვა, მკვირცხლად გადახტა და ღორს ჯაგარში სტაცა ხელი.

ღორი აჯყვილდა, მიქელა კი განაგრძობდა:

— განა ასე ეპყრობიან სტუმარს?!

— არც სტუმარი ეპყრობა ისე მასპინძელს, როგორც შენ მე მომეპყარი, — ჩაიღრუტუნა ღორმა. — განა მე უსინდისო ვარ? არა, ძმაო, თუ ვინმეა ქვეყნად უსინდისო, ეს ისევე შენა ხარ, მიქელა, და არა ისეთი პატიოსანი ცხოველი, როგორიც ღორია.

მიქელამ, ცოტაც არ იყოს შერცხვენილმა, ღორს ხელი უშვა და საყვედურით ჩაილაპარაკა:

— მაგას დამტკიცება უნდა. მოწმეები მომიყვანე და დამაჯერე.

— აი, თუნდაც ეგ შენი აქლემი და ცხენი მეყოფიან მოწმეებად, — უთხრა ახლა უკვე დამშვიდებულმა ღორმა.

— ჰეი, თქვენ, ორკუხა და გრძელძუა, ემოწმებით თუ არა ამ ღრუტუნას? — მიმართა მიქელამ აქლემს და ცხენს.

ცხენმა და აქლემმა თავი გააქნიეს და ანიშნეს მიქელას, რომ ისინი არავის მოწმედ არ გამოდგებოდნენ.

მაშინ ღრუტუნა მარჯვენა ფელიკზე წამოწვა, წინა ფეხები დაიბჯინა, დინგი მაღლა ასწია და ღრუტუნ-ღრუტუნით მოჰყვა:

— ხედავ, მიქელა, როგორი გამხდარი ვარ? ეს იმიტომ, რომ სიმინდს, სალავას, კარტოფილს, მიწივამლას არავინ მაქმევს. პურის ქატოსა და შრატის გემო ხომ ჯერ არც მინახავს.

მერე იმას არ იკითხავ, როგორი გასუტება ვიცი? საკმაოა ორი თვე არ მომაკლო გემრიელი საქმელი — და ისე დავრგვალდები და გავსისინდები, როგორც მუთაქა და ბალიში.

ახლა იმას არ იკითხავ ჩემი ხორციდან რა გამოდის? ქონი, ღორი, კუბატები, ტყავი, ჯაგარი... ჩემი სამწვადე ხომ ირმის სუქსაც არ ჩამოუარდება.

წელიწადში სამჯერ ვიგებ გოქებს, თითო ბუდეზე ათს. ესეც ხომ საქმეა! ცხენი და აქლემი წელიწადში თითო კვიცსა და კოხაკს ძლივს მოიგებენ, მე კი ოცდაათ გოქს ვიგებ.

ახლა კი პატრონი არა მყავს, აგერ შენ დათვის მწვადს მიირთმევ. დათვი რომ არ მოგეყლა, თვითონ ის მოგკლავდა. მე კი შინ ვიქნებოდი საღორეში და როცა მოგინდებოდა, შენი ცოლშვილით შეექცეოდი ღორის შაშხს.

ღორის ღრუტუნში მიქელამ ვახშამი გაათავა. ნარჩენები იქვე ღორს დაუყარა, რასაც ღორი გულხარბად ეცა და თქვლიფა დაუწყო.

მიქელამ სწრაფად წაატანა ღორს ფეხებში ხელი, ძირს დასცა, ფეხები შეუკოჭა, მერე ხურჯინში ჩადო, დინგი ზემოთ ამოაშვერინა, დათვის ტყავს შეუტალა და აქლემს გადაჰკიდა.

ჰყი! ჰყი! ჰყი! — ჰყვიროდა ღორი გზაში და ძლივს დამშვიდდა, როცა მიქელამ ის საღორეში შეაგდო და გობით თეფშების ნარეცხი შეუღდა.

IV

შემშლილსაგან გამხდარ მიქელას ცოლ-შვილს დათვის ხორცი ორ დღესაც არ ეყო.

გამხმარი ტყავი შერჩათ მარტო, რასაც საღამოობით ბავშვები იგებდენ ლეიბის მაგიერად და იძინებდენ.

ჩქარა ღორის რჩენამ გააჰირა საქმე. მიქელას შინ ჰირნახული არ ჰქონდა. საწყალი ღრუტუნა ნატრობდა ისევე ტყესა და მინდორში ძირნაყოფების ძებნას.

— მომატყუე, შე უსინდისოვ! — ეუბნებოდა მიქელა ღორს. არც გასუქდი და არც გოჭები მოიგეო.

— მომატყუე, შე უსინდისო მიქელა, შენ არც თივა გაქვს და არც ქერიო! — ხეიხეინებდა ცხენი.

— ცუდუბრალოდ ვგდივარ, ბამბის ბარდნები მინდა ვზიდო! — გაჰყვიროდა მთელი სოფლის გასაგონად აქლემი კუზიანი.

დიღხანს გაგრძელებოდა საყვედურები, იქნება კიდევაც წაიკიდებოდნენ, რომ.

ღორი ეშვებს იღესაჲდა საღორის კარზე, ცხენი ფლოქვებს აბრაგუნებდა და აქლემი კი ვეება პირს უშნოდ აღებდა და ყვიროდა.

ერთხელ ეზოში კოლექტივის თავმჯდომარემ გადმოაბიჯა და მიქელას აქლემი სთხოვა საჩიხრიხო ქარხნამდის ბამბის ვადასატანად

აქლემი სისხარულით წამოდგა, თავი თავმომწონედ დააყირავა და ღია ფართო თვალებით ვარსკვლავებით მოქედნილ ცას ვარსკვლავთმორიცხველი პროფესორივით შეხედა.

არ მოელოდა აქლემი, თუ მეტოქე გამოუჩნდებოდა. მწარედ მოტყუვდა. მის მაღალ ფეხებთან მოიბრინა ცხენმა და კოლმეურნეობის თავმჯდომარეს შეეხვეწა: მე წამოვალო.

აქლემმა თავი ისევ უკმაყოფილოდ დახარა ძირს.

— კოლექტივში ნარჩენები გექნებათ, კვიკია სიმინდები, სტაფილო, კარტოფილი! — აჰყივლდა დინგიანი ღორი თავის საღორეში

— კოლექტივში ყველაფერი გვაქვს! — ამაყად მიუგო კოლექტივის თავმჯდომარემ ღორს, არამკითხე ცხენს კი პასუხი არც გასცა, ისე მოავლო აქლემს ხელი ბაწარში და ბამბით დასატეირთად წაიყვანა. აქლემი რომ მიეფარა, მიქელამ ცხენს უთხრა:

— მოდი, ხეიხეინა, ჩვენც წავიდეთ კოლექტივში, ვითომ რა იქნება?

— ხეი! ხეი! გამისწორე საძუე და შემაჯექ, — უთხრა ცხენმა.

მიქელამ შეუსწორა თუ არა საძუე და მოსართავი, ვაჲას ხელი დაჰკრა, მოველო და კოლექტივის ბინისაკენ იორღით გასწია.

V

შემოდგომაზე მიქელას სიდყდრი ეწვია, მოხუცმა ბებომ შეილი, სიძე და შეილიშვილები ვეღარ იცნო: ეცვათ და ეხურათ, სვამდენ და ჰამდენ.

ეზოში ღორი სიმსუქნისაგან ძლივს დადიოდა, ოცი ბურვაკი ტახებივით დახტოდა.

ბავაზე ქერით მთვრალი ცხენი ხეივინებდა. ბავის ზემოთ შემოდებული იყო პრილა კობელებითა და შიგრიშის ტყავით შეკაზმული უნაგირი.

მაღალ და გამხდარ მიქელას ხორცი შემბოდა.

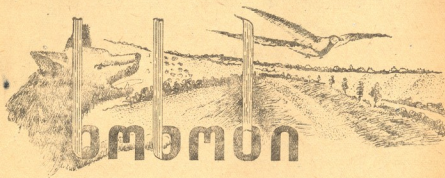
მიქელას შვილებს სიყვითლის მაგიერ წითელი ფერი დასდებოდათ, ეზოში ყიჟინებდნენ, კვიცს ათამაშებდნენ და დილით ადრე ვეფხვის ლეკვებივით მარდად გარბოდნენ სკოლისაკენ.

ღვდა ახლა შინ იყო მუღამ, თავისი შვილების სარეცხს რეცხავდა, თავისი ქმარშვილის საკერავს კერავდა მანქანით და თავისი ოჯახისათვის აკრავდა ხორციში პურს.

კარგი სანახავი იყო მიქელაც. აბრეშუმის ხალათი ეყიდა ერთი სპარსელი-საგან. გამოსასვლელ დღეს იცვამდა და ყაენივით მიდიოდა მახლოებელ ბაზარში.

გამხდარ და ლატაკ მიქელას ბედს ყრფილი მდიდრები შენატროდნენ.

ბოლის ჩხიძე

ღვინდა ჭრელი ხოხობი,
ხნული დატოვა ნათესი;
მას ძალი გახოეკიდა
იმ ჩვენებიანთ მათესი.
მღინარის გაღმა გასწვერა
და ჩაიმალა ჯაგებში;
იქ მონადირე ვერ მივა,
ვერც მეძებარი ნაგეში,

იქ თოფიც ველარ მიუწევს,
ველარც გააბამ მახეში.
ყმაწვილო, ხოხობს რას ერჩი,
ტყეში ლაპრები*) ჰყოლია;
არ გაგიზრდია საყენკით,
არც ბინა შენთან ჰქონია!
საკვებად მისთვის ასკილი,
ხეზე გამხმარი ბეოლია!

*) ხოხობის წიწილები.

სანდრო შანშიაშვილი

(დასასრული) *

სვარძლიდან წამოდგა ერთი მაღალი, საყურეებიანი და გრძელკაბიანი მოხუცი ქალი.

— ოჰ, ქაქო, მე დიღინანი ვოცნებობდი შენზე, ჩემო კარგო.

მან დარეკა. ოთახში შემოვიდა დედაკაცი. მოხუცმა უთხრა:

— აბა, თუკლე, გაუწმინდე გალია და წყალი დაუდგი. ხორბალიც დაუყარე.

ქალი მომიახლოვდა. მე გამახსენდა ბიჭი და დავიწყე ყვირილი.

— ჰოი, ქალბატონო, ლაპარაკი ცოდნია, — თქვა დედაკაცმა.

— მერე რა ცუდი სიტყვები უსწავლებიათ!

ქალბატონმა ამიყვანა ხელში და მი-
თხრა:

— თუთი, როგორ შეიძლება ასეთი ურიგო სიტყვები! შენ ხომ ბრიყვი არ ხარ. მე შენ სიმღერას ვასწავლი, — და მან დაიწყო სიმღერა. მე ვუგდებდი ყურს. ძალიან მომეწონა მისი ალერსიანი ხმა და, სიმღერაც, ჩემი პატრონი სიყვარულით მივლიდა.

— ქაქო, ეს ჩემი შეილიშვილია, თამარი. აბა თქვი: თაა-მაარ, თაა-მაარ.

მეც ჩქარა ვისწავლე ეს სიტყვა. მიყვარდა გოგონა. ვკოცნიდი მას პატარა რბილ ცხვირზე ჩემი მაგარი ნისკარტით. გოგონაც მკოცნიდა ფრთებზე, ლამაზ ბოლოზე.

არ ვიცი, რამდენი ხანი გავატარე ასე სასიამოვნოდ და წყნარად. ერთ დღეს ჩემი პატრონი შემოვიდა და მწვანე თუთიყუში შემოიყვანა. დავინახე თუ არა, სიხარულისაგან ავღელდი.

* იხილეთ ვერხლი „ოქტომბერი, № 11.

— ოჰო, გაგეხარდა. განა, ჟაკო? კაი მეგობარი მოგიყვანე. ვიცი, მარტო ცხოვრება არ გიყვარს. აბა, შეხედე. მართალია, ჟაკო არ არის, მაგრამ ხედავ რა ლამაზია, რა წითელი ნისკარტი და ვულმკერდი აქვს, რა მწვანე ატლასის ზურგი, ყვითელი საყელო... ეს ლამაზი ლორია.

ამ ლაპარაკში დედაკაცმა მეორე დიდი გალია მოიტანა და ორივე შიგ მოგვათავსეს. ლორი ძალიან შეწუხებული იყო, მაგრამ მე ვუძღვრე, ვაკოცე, გავამხიარულე, და იმან დაიწყო ხტუნვა.

ლორი კიდევ უფრო შორი ქვეყნიდან წამოეყვანათ, — ახალ-ზელანდიიდან. ისიც ახალგაზრდა დაეჭირათ, როგორც მე.

ასე ვცხოვრობდით მე და ლორი ჩვენ მოხუც პატრონთან. და ამ დროის განმავლობაში რალაც მოხდა. თეკლე დედაკაცი და ჩოხიანი ლაქია, რომელიც ოთახებს ალაგებდა და ჩვენი პატრონის ეტლის კოფოზე იჯდა ხოლმე, წავიდნენ. ჩვენი პატრონი რალაცაზე სულ უკმაყოფილო იყო, სულ ჯავრობდა და ბუზღუნებდა.

— ყველაფერი უბედურება ამ ფრინველის ბრალია, ქალბატონო! აბა სად გაგონილა ფრინველის ლაპარაკი ადამიანივით! ეგენი ეშმაკეულები არიან!

— აბა რას ამბობ, თუთიყუშებს ენის სხვანაირი აგებულება აქვთ და იმიტომ ეხერხებათ ლაპარაკი, — ამბობდა წყენით ჩვენი პატრონი, მაგრამ ბებერი თავს აქნევდა და გარბოდა.

თამარიც მოიზარდა.

მე ვუძღვრე ჩემი სიმღერა თამროს.

თამარმა გაიცინა და მითხრა:

— ეს სიმღერა შენ ბებიმ გასწავლა. ძველი სიმღერაა. მე კი ახლა ახალ სიმღერას გასწავლი, ჩვენ პიონერულს.

უკვებინდებოდა. ოთახში ვიღაც კაცი შემოვიდა. ბავშვები სალამით შეხვდნენ.

— მუშათა საქმისათვის საბრძოლველად იყავით მზად! — შესძახა კაცმა.

— მზად ვართ! — გაისმა ბავშვების წკრიალა ხმა.

მე მაშინვე ვისწავლე ეს სიტყვები და მეორე დღეს, როდესაც ის კაცი ისევ მოვიდა და იგივე სიტყვები გაიმეორა მე მაშინვე დავიძახე:

— მზად ვარ!

ყველას გაგეხარდა, ყველა მაქებდა და მეაღიერებოდა.

ერთ დღეს მოვიდა ჩემთან თამარი, მომიაღიერსა და მითხრა:

— ჟაკო, ჩემო კარგო ჟაკო! მე შენ ზოოლოგიურ ბაღში წაგიყვან. იქ ბევრი თუთიყუშია. რომელიმეს დაუმეგობრდები და ასე მოწყენილი აღარ იქნები.

ვერაფერი გავიგე, მაგრამ მაინც ვაკოცე.

მეორე დღეს მართლაც წამომიყვანეს და აქ, ზოობაღში, მომიყვანეს.

იციოთ რა არის ზოობალი?

აქ გალიები კი არ არის. აქ არის ბალით გადახურული დიდი მიდამო და ამ მიდამოზე არის მინდორიც, წყალიც, ტყეც და ლიანებიც. ტყე არ არის ისე დიდი, როგორც ჩვენ სამშობლოში. არის აგრეთვე სიმიდის ყანაც და ხეხილიც. მე შორიდანვე დავინახე სხვადასხვა თუთიყუშები: ამერიკელი ყვითელმკერდიანი ლურჯი არარაუნი, დიდი ბუსმაგვარი თუთიყუში, — კაკალუ. ესენი ცხელი ქვეყნებიდან იყვნენ ჩამოყვანილი.

მე და თუთი — ინკა საუკეთესო მეგობრები ვართ ახლა, ერთად დავფრინავთ და ერთად ვებასობთ. როდესაც გვესმის ჩვენი მეზობელი ლომის ღრიალი, ან ფარშავანგის უშნო კივილი, მაიმუნის ხითხითი, ან კენგურუ გაირბენს ბაღს იქით, მაშინ ჩვენი თავი მშობლო ქვეყანაში გვეგონია. ინკა შლის თავის მშვენიერ ქოჩორს და ყვირის, მეც ბანს ვაძღვებ.

ინკას ვერ ვასწავლე სიმღერა.

— შენ იმიტომ გვეხერხება ადამიანივით ლაპარაკი, რომ ადამიანებთან ცხოვრობდი და ენაზე ფოჩი გაქვს, — მითხრა ინკამ.

კამის დრო რომ მოაწევს, ჩვენ, ყველა თუთიყუში, ერთად მიფრინავთ სი-

მინდის ყანაში, ან ბაღში ხილისათვის.
წინ მიგვიძღვის ყვავი—კაკალუ; თუმცა
აქ დარაჯი საჭირო არ არის, მაგრამ მა-
ინც გვიყარაულებს. ქამის შემდეგ მი-
ღვიართ წყლის დასაღვევად. ვბანაობთ,
ვყვირით, ვლაღობთ.

მთელი ზოობადის ფრთოსნები წყლის
ნაპირას არიან თავმოყრილნი: სვამენ,
ბანაობენ, ელურტულობენ, ვახეახობენ,
ყვირიან, კივიან. მხოლოდ გედები,
შავი და თეთრი, ამაყად ყვლობილერ-

ბულნი ჩუმად დაცურავენ ტბის შუა ად-
გილას.

ხალხი გვიყურებს და ხშირად გვიხმობს:
— აი, ეს ქაკო ორმოცი წლისაა, ინ-
კაც ორმოცდათექვსმეტის იქნება.

— ყვავი—თუთიყუში კიდევ უფრო
დიდიხნისაა, მაგრამ რას ნიშნავს თუთი-
ყუშისათვის ორმოცდაათი ან სამოცდა-
ათი წელი, როდესაც ისინი ორასსა და
სამას წელსაც ცოცხლობენ..

გონი ნაკაშიძე

თოვლი მოსუდა

ქარბი შექმუნხა მიდამომ,
ქარი გაკივის აფთარი,
ღმუიან ქობის კედლები,
ისევ გვეწვია ზამთარი!
ხეებმა რთვილი მოისხეს,
გაიძრეს მწვანე სამოსი...
რა საშინელი ქარია,
რა აბეზარი ტაროსი!
ჩიტუნებს, ლამაზ ბელურებს
ჩაუქინდრიათ თავები,
მხოლოდ ჰაერში, ბინდბუნდში
დასფრიალებენ ყვავები.
რუხი ღრუბლები ფართატებს,
დღე არის გასაკვირველი..
უცებ სოფელში გამოჩნდა
კრიალა თოვლი პირველი.
მსუბუქი თეთრი პეპლები
სოფლის შუკებზე დნებოდა,
ხანაც ჰაერში ტრიალით
ველ-მინდვრებს ეფინებოდა.
პირველი თოვლი მოვიდა!
ფაფუკი თანაც ლამაზი!—
ამბობს ღიმილით ტოლებში

ცელქი პატარა რამაზი.
შეხედე, როგორ მატულობს
ეს თავმოწონე ფიფქები!
ღე, კიდევ, კიდევ დათოვოს,—
ყინვავ, არ შეგიშინდებით!
მთებს გადაეკრა ზეწარი,
თეთრი სუღარა ფაფუკი,
და დილას ცელქმა ბიჭუნამ
დადგა თოვლისგან ქაბუკი.
და თოვლის კაცი პირველი,
როგორც პირველი ფიფქები,
იდგა ეზოში ამაყად
და გულს ეხვია ფიქრები.
ხარობდა კიქნა რამაზი,
თოვლი კი ისევ ბარდნიდა
და მიძინებულ გარემოს
ბამბის თეთრ ქულვებს აყრიდა.
ეზო გაივსო ცელქებით,
ლხენაა გასაკვირველი,
და სოფლის გზაზე ბრჭყვიალებს
კრიალა თოვლი პირველი!

ავთანდილ ქაშმაძე

საღიარო მამა

ჭიტა მღვდელი შუახნის კაცი იყო, უკვე ქალაჩი, მოხერხებული და მამლარი. დიაკვნად ყოფილიყო ქალაქში, მერე მთავრად და ახლა კარგი დიდი სოფელი რგებოდა წილად. უყვარდა ხუმრობა, ლაზღანდარობა, დროსგატარება და უფრო მეტად ქეიფი და სმა.

საკვირველი ყნოსვის კაცი იყო. ცხრა მთას იქით რომ ქეიფი ვაემართათ, ან არაყი გამოვხადათ, მაშინვე სუნი ეცემოდა და თავისი ყავარჯენით, გულზე ვერცხლის ჯვრით ჩქარი ნაბიჯით გაეშურებოდა. პურისა და ჭკუის არაყი რომ შემოაკლდებოდა, ანწლისასაც კარგად მიირთმევდა.

დღეს კი ძალიან ჩაფიქრებულია ჭიტა მღვდელი. განა არა, კაი ხანია მოელოდა ამ საშინელებას, მომზადებულიც იყო მის დასახვედრად, მაგრამ მიინც შიგ გულში მოხვდა ბოძანება:

— ხვალ დილით გასაღები ჩამოიტახე საყდარში და მის ვალავანში ბალი იქნება მოწყობილი, რადგანაც გლეხების საერთო კრებამ ერთხმად დაადგინა ეკლესიის დახურვა და იქ საბავშვო ბაღის მოწყობაო.

მივიდა, ცივად დაუკრა იქ მყოფთ თავი და გასაღები მიართვა. მთელი სოფელი იქ იყო. მღვდელი ხმის ამოუღებელი შეჰყურებდა, როგორ გამოჰქონდათ საყდრიდან ხატები, საღვთო წიგნები, ჯვარი და ბაირაღები.

— ზარი ამალამ ან ხვალ დილით გორს უნდა წავილოთ, — თქვა სასოფლო საბჭოს წარმომადგენელმა, — ერთ ურემს

ვიქირავებთ... ჰა, ვისაქვს კარგი ურემი? ქირაზე მოვრიგდებით, — და თვალი გადაავლო ხალხს.

— მე წავალ, შენი ქირიმე, — წამოიძახა დემეტრემ, — პატარა გასათონი მაქვს, ეხლავე ჩავალ სიმინდში, გავათავებ და ხვალ დილაადრიაანად გზას გავუღებ. ოღონდ კაცი მინდა, რომ მიშველოს ამ სიმძიმის ურემზე დადება.

— აქ დარაჯი იქნება და ის გიშველის.

* *

დაფიქრებული მივიდა ჭიტა მღვდელი შინ, დაღონებული, დაღვრემილი. საყდარი წაართვეს, ლუკმა პური გამოაცადეს პირიდან...

სალამოზე, როდესაც მუშახალხი შინ ეგულებოდა დაბრუნებული, ანაფორა ჩაიცვა, ჯვარი ჩამოიკიდა, ყავარჯენი აიღო და ნელი ნაბიჯით წაივდა ბურტყლანთ დოყოს სანახავად.

მივიდა, ქიშკარზე დააკაკუნა, დაუძახა:

— დოყო, ჰაი, დოყო! შინ ხარ?

— შინ ვახლავარ, მამაო, მობრძანდი!

— აქ გამომხედე, ჩემო დოყო, პატარა საქმე მაქვს.

გამოვიდა დოყო, ქუდი მოიხადა, ხელზე ემთხვია.

— ცოტა გავიაროთ, თუ გცალია.

ხელი მოსჭიდა მკლავზე და სანახიროზე გაიყვანა, დიდ მოედანზე, რომ ყურისმგდელი არაფერ დაჰმალოდა. დიდხანს ჩურჩულდნენ და შემდეგ განშორდნენ ერთმანეთს.

ჯერ ისევ კაშკაშებდა მთვარე, რო-
დესაც დემეტრემ ურემი შეიყვანა გალა-
ვანში. პატარა ოთახის კართან დარაჯი
იჯდა ქვაზე და მის გვერდით დოყო.

— ოჰ, გამარჯობა თქვენი! — მიესალ-
მა დემეტრე, — დოყო, შენა ხარ? აქ რა
გინდა, კაცო, ამ შუალამისას?

— რა ვიცი, ძილი გამიკრთა და აქეთ
წამოვვდი, დემეტრეს დავეხმარები მეთქი.

— შენ გიშველა ღმერთმა!

ხარები გამოუშვეს, ურემი ააბოლა-
ვეს. დარაჯის დახმარებით ურემზე შეა-
გორეს ზარი.

ისკუბა დოყომ, ურემის თვალზე შეხ-
ტა და იქიდან ურემში გადავიდა. ჩაღმა
ღერძის ქვემოთ და ზევით ეწეოდა ზარს.
დემეტრე და დარაჯი ქვემოდან აწევბო-
დენ. აგერ ღერძამდის მისწიეს ზარი,
ურემი დასწიეს.

— აი, გამიწყრა ღმერთი! — შეჰყვირა
უცებ დოყომ, — ხარები გარეთ გასულან.
ემანდ სიბინდში შევლენ საღმე და შევე-
ლეს ველარ გადაურჩებოთ! ვალი, ბიჭო,
გაჰხედე!

დარაჯი ხარების შემოსარეკად გავარ-
და, ამ დროს ზემოდან დააწვა დოყო
ზარს, ძირს დააცურა.

— რას შერები! — შეჰყვირა დემეტრემ,
მაგრამ გვიანდა იყო: კოფო დააწვა, პი-
რალმა წააქცია კაცი და ზედ გულზე და-
ეცა ზარი.

ცოცხალმკვლარი მიიყვანეს შინ თავი-
სი ურმით.

— მიშველეთ, გენაცვალებო! — გაჰკიო-
და თებრო მეზობლებს, — კაცი მიკვდება!
შეატყობინეთ მაგდანას, ამომხედოს!

გაავონა მეზობლებს და ქმართან მი-
ვარდა, იქვე დერაფანში ტახტზე მწოლა-
რესთან.

ძლივსლა სუნთქავდა საწყალი, სისხლს
აღებინებდა პირიდან.

— რა დაგიშავეთ, შე ჩემი ცოდვით
სავევ, რომ ასე გასწირე შენი წვრილშვი-
ლი! — ყვიროდა თებრო და სისხლსა
სწმენდდა პირიდან.

— წავალ საბჭოში, გავაღვიძებ გის-
მე, — უთხრა დარაჯმა, — რომ კაცი გაგ-
ზავნონ ექიმის ამოსაცვანად. *სარკვევები*

— მაგდანა მოვა ახლავე. *სიზღვირვინი*

— ამას მაგდანები ველარას არგებენ.
ექიმი გვინდა საჩქაროდ, — თქვა და სირ-
ბილით წავიდა დარაჯი.

ხალხით გაივსო მაგდანას სახლი და
ეზო.

ექიმიც მალე მოვიდა, მოასულიერა
დემეტრე. მომაკვდავმა საბჭოს წევრებს
უამბო საქმის ვითარება და დოყოს ვე-
რაგობა.

დემეტრე იმ ღამეს მოკვდა. ქვეყანას
მოედო ჭიტა მღვდლის და დოყოს გან-
ზრახვის ამბავი და მრავალი ხალხი შეი-
ყარა მიცვალებულის დასასაფლაველად.
უბედურის კუბოს შემოხვეოდა ხალხი
და გაშმაგებით ისმენდა დემეტრეს სიკ-
ვდილის ნამდვილ მიზეზს და სულიერი
მამის განზრახვას: კაცს მოკვლავ, ხალხს
ღვთის განგებად, სასწაულად ვაჩვენებ
და ღვთის რისხვის შიშით შევადულებ
ახალ წყობილებასაო.

წის ციხეში დოყო და ერთსა და იმა-
ვე პასუხს აძლევს ყველას:

— ჩემი რა ბრალია, შენი ჭირიმე?
ერთი საწყალი გლეხი ვარ! მღვდელმა
მიბრძანა, — ღვთის განგება არისო.

თანაც უშვერი სიტყვებით ღანძღავს
თავის მღვდელს.

ზის ციხეში ჭიტა მღვდელი და სარ-
წმუნოებრივი მჭევრმეტყველებით ღან-
ძღავს თავის ღმერთს:

— რის ღმერთი, რა ღმერთი? ხეპ-
რე და ტეტია ხალხი კი არა, მე ვარ, რომ
მაინც იმედი მქონდა იმისი!

ქართული საბავშვო მწერლები

ეკატერინე გაბაშვილი

რამდენიმე დღის წინათ ჩვენი ქურნალის რედაქციის მუშაკები მწერალ ქალს ეკატერინე გაბაშვილს ვესტუმრეთ. აი გაიღო კარი, გამოჩნდა იგი. თოვლივით თეთრი თმებით შემოსილი თავი, ჰკვიანი, ჯერ ისევ სიცოცხლის ხალისით სავეს თვალები უნებლიე პატივისცემასა და მოკრძალებას იწვევენ.

როდესაც მის ოთახს, სამუშაო მაგიდას ვათვალიერებდი, ჩემ თვალწინ „მაგდანას ლურჯას“ მთელი შინაარსი გადიშალა, იქნებ იმიტომ, რომ ეს მოთხრობა ისე ახლობელია და საყვარელი ჩვენი პატარა მკითხველებისათვის. აი მაგდანას გარს შემოხვევიან ბავშვები და ტირიან „პური, პური“. მაგდანაც იძულებულია მაწვნის ქილებით დატვირთულმა, წელში ორად მოხრილმა ყოველდღე ქალაქში იაროს და ამგვარად გადაარჩინოს ბავშვები სიკვდილს.

გავიცნოთ, ვინ არის ეკატერინე გაბაშვილი?

„ყოველთვის ვჩქარობ, გადაკითხვის დროც არა მაქვს, წერის დროსაც ათასჯერ მეფანტება აზრები, რადგან ყოველ წამს ფრთებს აგლეჯენ ჩემ აღმაფრენას“, — ამბობს ეკ. გაბაშვილი ერთ ნაწარმოებში. ამ სიტყვებით მან თავისი დროის მწერალი ქალის ბედი გამოხატა.

მაშინ იშვიათად თუ გამოჩნდებოდენ საზოგადო მოღვაწე ქალები. მე-19 საუკუნე ქალიან შავბნელი ხანა იყო, ნიჭიერ ადამიანებს არ ჰქონდათ გასაქანი,

ქალი ხომ ორმაგად იჩაგრებოდა, ოჯახი მძიმე ტვირთად აწვა მხრებზე და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მონაწილეობა არ შეეძლო. ამას ის მწარე დაცინვაც დაუმატეთ, რომლითაც მაშინდელი საზოგადოება მწერალ ქალს აჯილდოებდა. აი რას ამბობს ამაზე თვით ეკატერინე გაბაშვილი: „ვინ სცემს პატივს ქალის ნაბაჯნებს! პირიქით, დამცინიან, მაყვედრიან, წუთისოფელს მიშამებენ, რომ ვბედავ და მაგგვარ შრომაზე დროს ვკარგავ“ („ფრთებდაგლეჯილიდან“). ყოველივე ამის გათვალისწინების შემდეგ ადვილი წარმოსადგენია, რამდენად ძნელი უნდა ყოფილიყო, რომ ქალს მწერლობისთვის ხელი მოეკიდა.

ახლაც, 80 წელს გადაცილებული, ეკატერინე სინანულით ამბობს: მრავალრიცხვანმა ოჯახმა, ბევრმა შეიღმა ჩემ შემოქმედებით მუშაობას ხელი შეუშალეს: რომ არ გაეთხოვილიყავ, მეტის გაკეთებას შეეძლებდო, — ეს სულაც არ უნდა გაგვიკვირდეს. ბავშვების აღზრდასთან საზოგადოებრივი საქმიანობის შეთავსება საპატიო საქმედ როდი იყო მიჩნეული, დედა საზოგადოების ყურადღების სავნად როდი იყო ქცეული.

ეკატერინე გაბაშვილმა დაბრკოლებების გადალახვა მაინც მოახერხა და დღემდის ხალისითა და სიყვარულით ემსახურება საყვარელ საქმეს. ქართულ მწერლობაში მას გარკვეული ადგილი უჭირავს, განსაკუთრებული დამსახურება

კი საბავშვო ლიტერატურაში მიუძღვის. ჩვენი ბავშვები დღესაც დიდი ინტერესით კითხულობენ მის მოთხრობებს.

მწერალი ქალის შემოქმედება იმ დროს იფურჩქნება, როდესაც ისედაც გადატყვევებულ გლეხობას სულს ხდიდა ათასგვარი გადასახადი. იგი ხედავდა ამას და არა ერთი და ორი სურათი მოუცია გაძვალტყავებული გლეხობის აუტანელი მდგომარეობისა: „ი მოზვერია და ისე ტყვილა-უბრალოდ მიცდება. თუ ცალი არ უყიდვ, ერთი უღელით რა თავში ქვა უნდა ვიხალო... ვიყიდო? მე ვიცი, ერთს ორმოც კოდ ქერს ვავიშებ და იმით ვიყიდი; — ნეტა ღალას აუხდეს და თესლად შევიჩახო, თორემ სხვას კიდევ ჯანს ვავარდეს! მღვდელი, მველე, ფოსტის ფული!... („მურმის ფიქრები“). ან კიდევ: „რომელ ერთს გაუძღვე ათი კოკა ღვინით? პური ვიყიდო, ხემწიფეს ხარჯი მივცე, თუ ჩემს მოვალეებს პირნათლად გაუსწორდე, — ბუტბუტებდა პავლიკა“ („სურათი“). ასე ალაპარაკებს მწერალი გლეხებს.

მკრამ ეკ. გაბაშვილი თავად-აზნაურობის წარმომადგენელი იყო, და ვერ შეძლო თავის წრისაგან სრულიად გამოიჯენა. ამიტომაც ბატონყმური წყობილების რღვევას, თავად-აზნაურთა ბუდეების ნგრევას დიდი გულისტკივილითა და თანაგრძნობით აგვიწერდა.

მისი სამწერლო მოღვაწეობა დაკავშირებულია ეგრეთწოდებულ ხალხოსნურ მოძრაობასთან. ეს მოძრაობა რუსეთში დაიწყო და საქართველოშიც ვადმოვიდა. ხალხში სიარული, მისი ავარგის გაგება, სწავლა-განათლების დანერგვა სოფლად, — აი რა იყო მათი მუშაობის შინაარსი, ამიტომაც საქართველოში ამ მოძრაობას „ტეტიათა მოტრფიალეობა“ უწოდეს.

ჩვენი მწერალი ხალხოსნების იმ ჯგუფს ეკუთვნოდა, რომელმაც მთავარ საქმედ კულტურული მოღვაწეობა გაიხადა. ამას მიუძღვნა ეკატერინემ მოთხრობე-

ბი: „სოფლის მასწავლებელი“, „სოფლის მეგობარი“, „რომანი დიდხვედრა“, „თამარის ნუგეში“, „გამარჯვებული“, „ნიკო“ და სხვები. ბნელ სინათლის შუქის შეტანა, — ეს აზრი წითელ ზოლივითაა გავლებული ამ მოთხრობებში მოვეუსმინოთ თვით ავტორს:

...„ახალგაზრდობაში ის აზრი ტარდებოდა, რომ ინტელიგენცია სოფლად დატრიალებულიყო, სოფლის სიბნელით მოკულ ცხოვრებაში სინათლე შეეტანა“ („სოფლის მეგობარი“). მწერალ ქალს სწამს, რომ ხელისხელნიკიებული სწავლა და შრომა მტრისაგან დაუძღვევლია.

მოთხრობა „სოფლის მასწავლებელი“ მწერალი მოგვითხრობს ახალგაზრდათა წრეზე, რომელთაც ხალხში გასვლა გადაუწყვეტიათ და გაფაციცებით ემზადებინან ამისათვის.

— პირველი ნაბიჯი? — ეკითხება ახალგაზრდა თავადის ქალი ნინო წრის მეტაურს.

— განათლების შეტანა ხალხში, — უპასუხებს ის. — ხალხი სიბნელეში შუქის შეტანას ელის, წადით ხალხში, გაფანტვით ყოველ კუთხივ, შეიტანეთ ეს შუქი...

ხიზოც ღებულობს ამ ვალდებულებას, სოფელში მასწავლებლად მიდის. ხშირია მოხუც ბებიას საყვედურები: „თავი შეაკალ, ემსახურე ტეტებს“. ნინოს გადაწყვეტილება კი მტკიცეა. „ეს ვალდებულებაა, მეტადრე ჩვენი, — ამბობს ის. — ჩამომავალთ იმ წარჩინებულ წოდებისა, რადგან მომეტებულად ჩვენ გვიდევს ბრალი სოფლის გათახსირებაში და იმის სიბნელით მოკულ ცხოვრებაში“. ახალგაზრდობას ამით თითქოს წინაპართა სასტიკი მოქმედების გამოსყიდვა უნდოდა.

ამგვარად, ეკატერინე გაბაშვილი ხალხოსანი მწერლების ერთერთი ღირსეული წარმომადგენელი იყო. ხალხოსნებმა, ანუ, როგორც საქართველოში ეძახიან, „ტეტიათა მოტრფიალეებმა“ ბევრი კარგი საქმე გააკეთეს.

ბავშვების საყვარელი უხუცესი მწერალი ქალი
ეკატერინე გაბაშვილი

ბევრი უწერია ეკატერინე გაბაშვილს ბავშვებისათვის. მისი მოთხრობები არა-იშვიათად ამშვენებდა საბავშვო ჟურნალებს. ეკატერინე ყოველთვის იყო საბავშვო ჟურნალების მოყვარული და მისი მუღმივი თანამშრომელი.

აი როგორ ვეიაშობს ამას თვით ეკატერინე: „ანასტასია თუმანიშვილი (საბავშვო ჟურნალ „გვეჯილის“ რედაქტორი) შემოირბენდა ჩემთან და მოთხოვდა ჟურნალისათვის მასალას, მეც ვპირდებოდი და თითქმის ყოველთვის საჩქაროდ ვწერდი, ხეირიანად დამუშავების დრო და საშუალებაც არა მქონდა მრავალრიცხოვანი შვილების დედას“.

დიად, ეკატერინეს უყვარდა საბავშვო ჟურნალები, უყვარდა ბავშვები და თავისი მოთხრობებით ებრძოდა საუკუნეების მანძილზე შექმნილ ცრუმორწმუნეობას, სიბნელეს, უსამართლობას.

მისი „მაგდანას ლურჯა“, „კონა“, „ღვთის შვილი“ „ორენა და ქუჩე“ დღესაც ხალისით იკითხება ჩვენი ბავშვების მიერ.

საინტერესოა, როგორ წერდა, როგორ მუშაობდა ეკატერინე? ის თემებს სინამდვილიდან იღებდა, მაგალითად: მაგდანას თითონ კარგად იცნობდა,

წავლობდა მის ცხოვრებას. „ის ჩემი სულიდან იყო, მის ცხოვრებას „ვაკვირდებოდი და შემდეგ მოთხრობა ვწერდი“ — გვეუბნება იგი. აღბრუნება არის ეს მოთხრობა ასე ლამაზად გაკეთებული და იმიტომ უყვართ პატარა მკითხველებს. მაგდანას ბავშვების სიხარული და მწუხარება მკითხველშიაც ასეთსავე გრძნობებს იწვევს.

მოთხრობა „კონაც“ სოფლის ცხოვრებიდანაა აღებული. სიცოცხლით სავსე გლეხის გოგონა კონა ბოროტი ქალბატონის ცემამ სიკვდილის პირაშდის მიიყვანა. კონა სამაგიეროს გადახდას გადაწყვეტს. ერთხელ, როდესაც ქალბატონი შეუბრალებლად სცემდა, ხორცს ლუქმალუქმა აგლეჯდა, გოგონამ უკანასკნელი ძაღლოვნე მოიკრიბა და კალმის პატარა დანა გულში ჩასცა ქალბატონს. ქალბატონი უფნებლად გადაჩა, კონამ კი ცემა და მღვლევარება ველარ აიტანა, იქვე დაეცა და მოკვდა.

ასე წერდა ეკატერინე გაბაშვილი ნახევარი საუკუნის წინათ. ახლა იგი 84 წლისაა და წერის ხალისი კიდევ არ დაუკარგავს. მისი თვალეები კიდევ შემოქმედების ცეცხლით ელვარებენ.

აი ის თავის თანამედროვე მწერლებსა და მოღვაწეებზე გვესაუბრება, და ჩვენს წინ იშლება ილიასა და აკაკის დრო.

— ახლა ივანე მაჩაბლის (ცნობილი მთარგმნელი და საზოგადო მოღვაწე) შესახებ მოგონებებს ვამუშავებ. — გვეუბნება მწერალი ქალი, — მაგრამ მე მინდა ბავშვებისათვისაც ვწერო. ამიტომ მსურს თანამედროვე ბავშვის უფრო ახლოს გაცნობა, მისი გემოვნების, მისი მოთხოვნილების შესწავლა. სიამოვნებით წავიდოდი სოფლად კოლმეურნეობაში.

იგი გვპირდება ჟურნალში თანამშრომლობას, ჩვენ ვემშვიდობებით, მაგრამ ხელს ვართმევთ.

დიდხანს, კიდევ დიდხანს იცოცხლეთ, ძვირფასო ეკატერინე, და თქვენი ლამაზი მოთხრობებით გაახარეთ ჩვენი ქვეყნის ბედნიერი ბავშვები!

ბაბო შაბაიშვილი

ლიტოს ჯერ კიდევ ტკბილად ეძინა. თოვლი მოვიდა და დედამიწას თეთრი ზეწარი გადააფარა. ხარის ხმამ გააღვიძა ლიტო. მამა უკვე ამდგარიყო და ტანთ იცვამდა.

— აი, შეილო, პირველი თოვლი. ამინდის სახომი გვიჩვენებს, რომ დღეს კარგი დღე იქნება. ადექი, თბილად ჩაიცვი, კარგ სურათს ნახავ. მუშათა ბრიგადები სამუშაოდ გადიან. დღეს მანდარინის კრეფას უმეკველად დავამთავრებთ.

ლიტოს მამა საბჭოთა მეურნეობის „წითელი ჯავშონის“ აგროზომია. მეურნეობაში მანდარინის კრეფა ნელა მიმდინარეობდა, ნადრევი სიცივის გამო ნაყოფს სიმწიფე აკლდა. რაკი თოვლი მოვიდა, მეტი მოცდა აღარ შეიძლებოდა.

ლიტო სწრაფად ადგა, მოირთო და მარლად გავარდა გარეთ. ეზოში ხალხი მოძრაობდა. მუშათა ბრიგადები პატარა გოდრებითა და კალათებით მანდარინის პლანტაციისაკენ მიდიოდნენ. შენობის წინ ავტო იდგა. ლიტომ კბე ჩაირბინა. თოვლი არ იყო დიდი, მიწას ძლივს ფარავდა ფეკილივით შშრალი და თხვიერი. ლიტო მივიდა ავტომობილთან. იქ იდგა მეურნეობის დარაჯი ძია იაგორი. მას მხარზე თოფი ჰქონდა გადაკიდებული.

— ძია, თოფი რად გინდა? — ჰკითხა დას ლიტომ.

ძია იაგორი ღიმილით დააცქერდა ბავშვს, თოვლივით თეთრი უღვაშები ჩაიგრიხა და წარმოთქვა:

— ასეთ დროს კურდღელი ადვილი მოსაკლავია, ჩემო ლიტო: კვალს ვაჰყვები და ნახავ. ჩვენ მეურნეობაში ბევრი კურდღელი იცის. ვხახოთ, ეგებ მოვკლა კიდევ.

ლიტო ავტომობილზე ავიდა. ავტო მძაფრი ხმაურით დაიძრა. ლიტო გაჰკიოდა:

— ამხანაგებო, აბა, წავიდეთ! მაგრამ ლიტოს განკარგულების მოსამენად არავის ეცალა.

ავტომობილი მალე შევიდა პლანტაციაში. აბრეშუმის ქსოვილივით თხელი ღრუბლები ვარდივით წითლდებოდა.

საბჭოთა მეურნეობის მუშები პლანტაციაში ტრიალებდნენ, ბუჩქებს

თოვლისაგან წმენდდნენ. ქარვისფერი ნაყოფი იზიდავდა ლიტოს. იგი სწრაფად ჩამოვიდა მანქანიდან და მუშებში შეერია. ფიქვი თოვლი ფეკილივით იფანტებოდა, თეთრად შეფუთილ ბუჩქებიდან ვარსკვლავებივით მოჩანდა მწიფე ნაყოფი. ლიტოს კბილები უკაწკაწებდა, მაგრამ ხელს როდი ჰკიდებდა.

— სირცხვილია, — ფიქრობდა იგი. მაგრამ აი, მოვიდა საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი, შენება ლიტოს მუშაობას, მხარზე ხელი დაჰკრა და უთხრა:

— ლიტო, მოდი, ჰამე მანდარინი. — გმადლობთ, ძია!

ლიტო ნელა მიუახლოვდა ერთ ბუჩქს. ბუჩქი მაღალი იყო, ნაყოფით დამძიმებული ტოტები მიწამდის დაეხარა. ბავშვმა ფრთხილად შეახო ხელი ტოტს, მაგრამ დაფეთებული შაში, რომელსაც აქ შეეფარებია თავი ღამით, ცხვირპირში ეცა მას. გადაიქანხანა შავმა ფრინველმა და გაფრინდა. ლიტო პირდაღებული დარჩა. მან ნაღვლიანად გახედა გაფრენილ ჩიტს და ჩილაპაპარა:

— ეხ, ძია იაგორის თოფი რომ მქონოდა, ხომ მოგკლავდი!

ფრთხილად მოწყვიტა ნაყოფი და გაარჩია.

ჰო, რა გემრიელი იყო! ლიტო სიხარულით აცეკვდა, კაცებში გაერია.

უეცრად პლანტაციებს იქით თოფმა იქეკა. თოფის ხმას ძაღლის ყუფაც აჰყვა. ლიტომ ყურები დააცქვიტა.

„ძია იაგორი იქნება“, — გაიფიქრა მან და იქითკენ გაექანა. მართლაც ძია იაგორი გამოჩნდა. ხელში ეჭირა მოკლული კურდღელი. მუშებმა შეაქეს მეურნეობის დარაჯი.

ოქროსფერი მზე დინჯად ამობრწყინდა. დედამიწაზე ათასნაირი ბრჭყვიალა წერტილი აიჩია. თოვლი უცებ გაქრა. მუშები შეუღდგნ მანდარინის კრეფას. ავტომობილები ზედიზედ იტვირთებოდა საუკეთესო ნაყოფით. ციტრუსების სამეფო ქარვისა და ზურმუხტის ფერით ელავდა.

კრემლიანი, ყუჩი, უხმო,
თავდახრილი მოდის ნელი,
დაისვარა მთლად ერთიან, —
წუხს პატარა ოქტომბრელი!
შეუღებავს მელანს შავად
თეთრი კაბის გულისპირი,
დასერილი აქვს სულ ერთთავად
ხელები თუ სახე-ცხვირი.
კრემლებს აფრქვევს, ბრაზობს ნელი,
სამელნე რომ ცუდი შეხვდა:
„ყოფილიყო ცოტა სქელი, —
ფანქარი ხომ ვერ გატეხდა?!“
არცხვენს ლიას, დაუღეგარს:

„რად იცვლქე, რად დამსვარე? რა მისწავლი
რალა ვუთხრა ახლა დედას, ზნელომითხა
დამციხებენ დებიც მწარედ!“
თანაც გრძნობს, რომ დამნაშავე
აქ არ არის სულმთლად ღია,
თუ სამელნეს ჩხირიც გატეხს
ეს გოგონას რა ბრალია?
სახელგამის თანამშრომლებს
მოიხსენებს ბევრი ცუდად:
ჩვენს პაწიებს და ჩვენს სკოლებს
შესაფერი ნიეთი უნდა!

წ. ბაზრინდაშვილი

რომელი აჯობებს

დიდი ხანი არ არის მას შემდეგ, რაც
რკინისგზა გაიყვანეს უფანდაში, რომელიც
აღმოსავლეთ აფრიკაშია. გზა ხან ტრი-
ალ ველებზე გადის, ხან ტყეში შედის.
მატარებლის ფანჯრებიდან მგზავრე-
ბი ახლაც ხედავენ ხოლმე თავისუფლად
მონაგვარდე გარეულ ცხოველებს — ანტი-
ლოპებს, ზებრებს, ხანდახან კი ლომ-
საც.

წინათ კი, როდესაც გზა სულ ახალ-
გაყვანილი იყო, რკინისგზის მახლობლად
აუარებელ ცხოველს შეხვდებოდი.

აი რა მოხდა მაშინ იქ.

მემანქანე სმისი და ზანგი ცეცხლფა-
რეში ჯეკი დილით წავიდნენ ძველი
ორთქლმავლით, უფავონებოდ, ე. წ. დი-
დი კარიერისაკენ. ათიოდე კილომეტრი
ჰქონდათ გასავლელი. გზა სწორი იყო.
ცხლოდა, მაგრამ ისინი შეჩვეული იყ-
ვნენ — ეს ამბავი ხომ აფრიკაში ხდება.

ჯეკი ოფლში გაწუწული მუშაობდა,
ნახშირს უმატებდა ორთქლმავალის ლუ-
მელს, მემანქანე სმისი კი წინ გასკვე-
როდა. გზა ჯერ ტყეში გადიოდა, მერე
დაიწყო მაღალი ბუჩქნარი. ძველი
ორთქლმავალი რახრახით მიდიოდა.

სმისი უცებ წამოხტა და დაიყვირა:

— ჯეკ! სპილო, სპილოა ლიანდაგზე!

ცეცხლფარეშმა გაიხედა ფანჯარაში
და ფერი ეცვალა.

უზარმაზარი აფრიკული სპილო დინ-
ჯად მოდიოდა ლიანდაგზე. უზარმაზარი
ემეები ჰქონდა და დამქნარი, დანაოქე-
ბული სქელი კანი. ეს იყო ეგრეთწოდე-
ბული მარტოლმარტო დაფხეტებიან და ძა-
ლიან ბრაზიანები არიან. ვინც მათ გზას
არ უტევს, ვი მისი ბრალი!

საშინელ დღეში ჩაჯარდნ სმისი და
ჯეკი. რა ქნან? მოდი, უკან წაიყვანონ
ორთქლმავალი? აზა, არ ივარგებს. ძველი
ორთქლმავალია, ნელა მიდის, სპილო
დაეწევა.

იქნებ ხმაურობამ შეაშინოს სპილო?
სმისმა ააკივლა ორთქლმავალი და გახ-
სნა ის დეგუში, რომლითაც ორთქლს
უშვებენ. შიშინით გამოვარდა ორთქლი
მანქანის თვლებთან, ორთქლმავალი გუ-
გუნებდა და გაჰკიოდა.

სპილო შეკრთა, შემდეგ ასწია თავი
და მიაშტერდა ამ უცნოდ ცხოველს. პირ-
ველად დაიბნა, არ იცოდა რა ექნა, შემ-
დეგ კი გაცოფდა: როგორ ბედავს ეს
სახიზლარი ახალი სპილო, რომ გზას
უტევს, ყვირის და მისკენ მოიწევის! „მე
შენ გაჩვენებ სვირს! ბევრი შენისთანა

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

პილო დამიმარცხებია!“—გაივლო, ალბათ, გულში და ცოფმორეული გამოქანა.

შიშისაგან განაცრისფრებულმა სმისმა ძლივს წაილულულა:

— შაშხანა, ჯეკ, შაშხანა!

— თქვე... ენი... თთთ... ოფი ხე-ხე-ხეს. ხელოსანმა წაილო!—ძლივს წარმოთქვა. ჯეკმა, რომელსაც შიშისაგან კბილს კბილზე აცემინებდა.

— დავიღუბეთ, — თქვა სმისმა, მერე მოსწია სახელური, და მანქანა სწრაფად გაექანა წინ.

სპილო ახლოს იყო. ხორთუმი მალლა

აეწია და ღრიალებდა. თვალები სისხლით ჰქონდა დაბერილი დაბალი საბარგო ორთქლმავალი სრულიადაც ვერ აშინებდა მას.

აი, დაეძგერა ეშვებით... გაისმა ქახა-ქუხი, გრიალი, მანქანა შეტორტმანდა. სმისი კუთხეში დაეარდა. აი ყრუ ღრიალი... მანქანამ კი განაგრძო სვლა...

— მაშ გადავრჩით! გადავრჩით!—გაიფიქრეს სმისმა და ჯეკმა...

უზარმაზარი სპილო ეგდო ლიანდაგის მახლობლად. ადგომა უნდოდა, მაგრამ ვერ ღებოდა. რკინის სპილომ, კაცის მიერ გაკეთებულმა, აჯობა მას...

თარგმ. შ. თი—ხა

თინაც დაეხმარა

ქზიან ფართო ოთახში მაგიდას უზის პატარა თინა და საუზმეს შეეცქევა. ფეხებს მოუხვეწრად ათამაშებს, თანაც დედას აღგზნებული თვალებით შეჰყურებს.

— მალე შენც უნდა იარო სკოლაში, — ეუბნება დედა, — ქეთოსავით ბეჯითი თუ იქნები, მშობლებსაც გაახარებ და მასწავლებლებსაც.

თინა ბედნიერია, უსრულდება დიდი ხნის სურვილი! — ნეტავი მალე მიინც მოვიდეს სწავლების დაწყების დრო, რომ მეც ქეთოსთან ერთად ვიარო სკოლაშიო, — ფიქრობს იგი. — მერე როგორ სკოლაში, — განაგრძო მან, — ნამდვილ სკოლაში! ისეთში კი არა, როგორსაც დაიკო ქეთო აწყობდა ხოლმე დერე-

ფანში! ჩახლა მეშფოთონ მოვაწყობ ყვე-
ლაფერს: მოწაფეებიც მეყოლებიან, —
ჩემი თებრო და თეთრი დათუნია! უპ,
რა კარგი იქნება! — ფიქრობს თავის გულ-
ში თინა და დედას ეკითხება:

— კიდევ სამი დღე დარჩა, არა, დედა?

— პო, გენაცვალე! ხუთმეტამდის კი-
დევ სამი დღე დარჩა.

* *

პატარა თინა სიხარულით ცას ეწევა.
საჩქაროდ მოემზადა და თავის უფროს
დას ქეთოს გაპყვა გვერდით. მიუახლოვ-
დნ სკოლას. იქ უკვე ბავშვებს მოუყრი-
ათ თავი. მათ თინა და ქეთოც შეუერთდნ.
ყველანი ერთმანეთს მიესალმნ.

სკოლა განახლებულია, შეკეთებული,
გალამაზებული და გასუფთავებული. ახა-
ლი ავეჯიც მოუტანიათ.

ქეთომ თინა მასწავლებელთან მიიყვანა
და ჩააბარა. გააცნეს ახალი ამხანაგები.
პირველად მორცხვობდნ. თინა ერთხან
დაღონდა კიდევ, მაგრამ ბოლოს იმდენად
გაერთო, რომ როდესაც უკანასკნელი
ზარი დაირეკა და ქეთომ შინ წასაყვანად
ხელი მოჰკიდა, თინიკოს ეწყინა:

— მოიცა, რა გაჩქარებს?

— მშია და ის მაჩქარებს, — მიუგო
ქეთომ.

* *

მრთხელ გაკვეთილების დამთავრების
შემდეგ ქეთო ჩვეულებრივად შინ აღარ
გაპყვა თინას.

თინამ გაიოცა:

— შენ კი რატომ არ მოხვალ?

— მე მალე მოვალ. პიონერორგანიზაციის
კრებაა და უნდა დაერჩე.

თინა შინ რომ მივიდა, დიდხანს უამ-
ბობდა დედას სკოლის ამბებს. მალე ქე-
თოც მოვიდა.

— ხვალ გაკვეთილების შემდეგ კრება
გვექნება, ამასთანავე შედგება ოქტომ-
ბრელთა ახალი რაზმიც.

ქეთომ ამ სიტყვებით გადაშალა რვე-
ული და რალაცის ჩანისშენა დაიწყო.

თინა ყურს უგდებდა ქეთოს და თან
ფიქრობდა:

— რა კარგია პიონერობა, დღესასწაუ-
ლის დროს ქუჩაში მწკრივად დადგან წი-
თელი საყულოებით! წითელი საყულო...
უპ, რა კარგია, რა ლამაზია! რა იქნება,
რომ მეც წითელსაყულოიანი ვიყო! მაგრამ
როდის? ქეთოსოდნა რომ გავხდები? მა-
ნამდის ხომ ბევრი დროა? — ეკითხება
თავისთავს და თავის დედოფალას ხელში
ატრიალებს.

ამ ფიქრში დავეიწყდა კიდევ, რომ
მისი დედოფალა თებრო გახდილი იყო
და ჩაცმა სჭიროდა. იგი იჯდა პატარა
სკამზე და ქეთოს შეგპურებდა, მაგრამ
აი თვალი შეავლო დედოფალას, რალაც
გაიფიქრა, გაიცნა. საჩქაროდ ახალ კაბა-
ში მორთო და თავის ახალ პატარა ჩან-
თასთან ერთად დადვა.

* *

იმ საღამოს ბევრი ილაპარაკეს თინამ
და ქეთომ პიონერების შესახებ. თინა
გულდასმით უგდებდა ყურს.

მეორე დღეს თინა და ქეთო სკოლაში
წავიდნ.

გაკვეთილების შემდეგ ქეთო ისევ კრე-
ბაზე დარჩა. თინა საჩქაროდ დაბრუნდა
შინ და პატარა მოგრობო ყუთი ქალღმ
გაახვია. დედას ცოტა ხნით დაეთხოვა და
სირბილით ისევ სკოლაში დაბრუნდა.

პიონერები სცენაზე აღიოდნ.

— დღის წესრიგში რემედისის (რევო-
ლუციისათვის მებრძოლთა დამხმარე სა-
ზოგადოება) წარმომადგენლის მოხსენება
და ოქტომბრელების მიღება, — თქვა
ერთმა პიონერმა.

თინას ქეთოს გუშინდელი ნალაპარა-
კვი გაახსენდა. იგი გაწითლებული იდგა
და უყურებდა მომხსენებელს.

ერთი პიონერი რალაცას გაჩქარებით
იწერდა. თინას ამდენ პიონერში თით-
ქოს შერცხვა, უკან დაბრუნება უნდოდა,
მაგრამ დაინახა თავისი ტოლები და ისევ
მათ მიეკვდლა.

— ამხანაგებო! — განაგრძო მომხსენებელმა, — თქვენ მოისმინეთ ჩემი მოხსენება. თუ რაიმე ვაუგებარია, შეკითხვები შემოიტანეთ: მე მინდა ჩვენი პიონერკოლექტივის პიონერებიც ჩაწერილიყვნენ რემედასში, შეგვეგროვებია თანხა, რამდენიც შეგვიძლია, და გამოგვეწერა რემედასის ყურნალი.

კრებამ წინადადება ერთხმად მიიღო. თინა დგას კუთხეში და აღელვებული შეხვეულ ყუთს ატრიალებს ხელში.

დადგა ვადამწყვეტი წუთი. რა ქნას თინამ? წავიდეს წინ? როგორღაც უხერხულად გრძნობს თავს. მაგრამ ოქტომბრულობა? წითელი საყელო?

თინამ ვერც კი გაიგო როგორ გასწია წინ და ნაწყვეტ-ნაწყვეტად წამოიძახა:

— მეც დაგეხმარებით. აი ეს შემომაქვს... ამის მეტი არ მაქვს... ახლა ხომ შეიძლება ოქტომბრულელებში ჩამწეროთ? მთელმა კრებამ იქით მიიხედა, საიდანაც ხმა ისმოდა.

- ვინ არის?
 - ახალი მოწაფეა?
 - ოქტომბრულეებში ჩაწერა უნდა, — აჩურჩულდნენ პიონერები.
- თავმჯდომარემ ხარი ააწკარუნა. თინა სცენაზე აიყვანეს და გაამეორებინეს თხოვნა.

ახლა უფრო გაწითლებული და დარცხენილი უყურებს თავის ყუთს. მიიღეს ოქტომბრულად და გულზე წითელი ვარსკვლავი მიაკრეს.

— ახლა ოქტომბრული ხარ... აბა უნახოთ რა მოგიტანია.

ყუთი ახადეს და... ხელმძღვანელმა ამოიღო სუფთად ჩაქმული დედოფალა თებრო. პიონერების სახეზე გაკვირვება და ღიმილი აღიბეჭდა. მეორე დღეს ყველამ იცოდა პატარა ოქტომბრელის ამბავი.

ლილა.

რბ ფრინველი

(გამოცანა)

მკვლელუქუნა ფრინველია,
 პატარა და საყვარელი;
 ხშირად სდევნ დასაჭერად,
 მას ხორცი აქვს გემრიელი.
 სათიბებში იჩენს ბუდეს,
 შიგ ჩეკს და ზრდის თავის შვილებს;
 როცა ჩვენში აცივდება,
 თბილ ქვეყანას მიაშურებს.
 ხორბლელულით იკვებება
 და ბუნებით არის წყნარი;
 არც იგი, არც მისი გვარი
 არ ნახულა ხეზე მჯდარი.

ალ. საჩინოელი

ხალხური გამოცანები

(ჩაწერილია ხარაზოვლის რაიონში სავლემ აბულაძის მიერ)

1. ასლამაზა მერქვა, ასი ტყავი მეცვა, აბრეშუმის ქოჩორი თავზე ვადამეცვა.
2. ერთი რამე სულიერი ტურფად მოიღერებს ყელსა, საუკუნო სახლს იშენებს და დაჯდება უკუნ-ბნელსა.
3. მე ძმა მყავს შავი სახისა, არ არის ჩემი მამისა, ხან კვდება და ხან ცოცხლდება, არის სხვადანსვა ტანისა.
4. შიგნით გული გულგუმელი, გარეთ კანა ატლასიო; ემას რომ ჯარი ახვევია, მოჩუბარი ათასიო.

1. ამისუღაშვილი შალვა: ა) ირმა (ლექსი) №1—2.
2. აკაკი: ა) ჩემი თხა (ლექსი), ბ) აკაკის ნაევები (და გ) აკაკის ბავშვობის შირები № 3.
3. არახია გრიშა: ა) პატარა ჩამავეი (ლექსი) № 11.
4. ბილანიშვილი ალა: ა) პასუხი შენიშვნაზე (ლექსი) № 4 და ბ) გიგლას ოცნება (ლექსი) № 6.
5. ბერეკაშვილი დავით: ა) ცელი მეგობრები (ლექსი) № 4, ბ) პირველი მისი (ლექსი) № 5, გ) სურათები (ლექსი) № 7, დ) ბავშვები მინდვრად (ლექსი) № 8 და ე) პატარა მეცხვარე (მოთხრობა) № 9.
6. ბოზოხიძე კალე: ა) ბუჯითი კოლა (ლექსი) № 11.
7. ბაღაშვილი ნ.: ა) გაზაფხული (ლექსი) № 5.
8. ბახტაძე გურამ: ა) ბიძის საჩუქრები (მოთხ.) № 9, ბ) ხიდი (ლექსი) № 11.
9. ბალიაშვილი ნ.: ა) გ. კახიძე — მზიარული მეგობრები (წერ.) № 11.
10. გეგეჭკორი ლადო: ა) ვეფხო წაღვერში (მოთხ.) № 1—2.
11. გრიშაშვილი იოსებ: ა) ჩემი მეზობლები — მარია და დარია (ლექსი) № 7.
12. გეგაური შამია: ა) ქეთოს ოინები (მოთხ.) № 1—2, ბ) წიგნზე გამარჯვებულნი (მოთხ.) № 7.
13. გერაშვილი ნ.: ა) კურდღლის კუდი (მოთხ.) № 11.
14. გოციჩიძე აკაკი: ა) ჯემალი (მოთხრობა) № 6.
15. გერგაშვილი ს.: ა) საზაფხულო არადღეგები (ლექსი) № 6.
16. გაგოშვილი შოთა: ა) უამინდობა სოფელში (ლექსი) № 5.
17. ხლადკოვი ე.: ა) იცი თუ არა? № 11.
18. დედვარიანი კლავდია: ა) მძინარა კურდღელი ბოსტანში (მოთხ.) № 1—2, ბ) ბუნგლიას ოინი (გასართ.) № 3, გ) ხატურა ვაცოცხლდა (მოთხ.) № 9 და დ) ნაის ქიჩორა (მოთხ.) № 11.
19. დედისშვილი ეთერი: ა) სოფელს (ლექსი) № 11.
20. ებრაიძე მიხეილ: ა) დღესსწოლის სათვალავი (ლექსი) № 6, ბ) ზღასთან (ლექსი) № 8, გ) არტიკულ ბავშვებს (ლექსი) № 9 და დ) საოქტომბრო მზადება (ლექსი) № 10.
21. ე—ძე ნ.: ა) სიმალღეების დამპყრობელნი (წერილი) № 10, ბ) მელა და ბატები (თარგმანი, ძმ. გრიშების ზღაპარი) № 10.
22. ვადაჭკორია გ.: ლ. კიქიანიძე, — ისლიანი სახლები* (წერილი) № 11.
23. თორელი თ.: ა) ლომი (წერილი) № 9.
24. თაბუკაშვილი შალვა: ა) კარგი წეროებია № 3, ბ) ვარანი (თარგმანი) № 4, გ) შეეხებრება ჯერ არ გათავებულა (მოთხ.) № 5, დ) ლეილა და ბეკეკა (მოთხ.) № 9, გამოცანა, № 9, ე) სახლების გადასახლება (თარგ.) № 8.
25. თაბუკაშვილი ლ.: ა) მიტოს სიხმარი (ლექსი) № 3.
26. თევზაძე კლიმენტი: ა) ამოცანა-გასართობი № 1—2, ბ) ვეადრატები № 3, გ) გამოცანები № 7.
27. კახიძე გიორგი: ა) ძია ლენინი (ლექსი) № 1—2, ბ) მზიარული მეგობრები (ლექსი) № 3, გ) მოცეკვავე (ლექსი) № 4, დ) წვიმა სოფელში (ლექსი) № 6, ე) ჩემს დას ტატიანას (ლექსი) № 7, ვ) ნიშა (ლექსი) № 10, ზ) ყვავი (ლექსი) № 11, თ) გურამი (ლექსი) № 12.
28. კალანდაძე გიორგი: ა) გაზაფხულდა (ლექსი) № 1—2, ბ) სურათი (ლექსი) № 4, გ) როგორ დააფრთხო კიკამ ქურდები (მოთხ.) № 6, დ) სინდიოვალა (მოთხ.) № 8, ე) ყარანა (ლექსი) № 10, ვ) საფრთხობელა (მოთხ.) № 11.
29. კახარაძე დავით: ა) ნუნუს გიშვინი (მოთხრობა) № 8 და 9.
30. კანდელიანი ოთარ: ა) გლეხის სიმღერა (ლექსი) № 3.
31. კუპრაძე ვალია: ა) ძერა (ლექსი) № 4.
32. კოპალიშვილი ალა: ა) სამიგალითო (ლექსი) № 5.
33. კუტიურიძე პოლ-ვაიან: ა) უბურო ეანი (მოთხ.) № 9.
34. ევაძე მაშა: ა) პეპელა (ლექსი) № 11.
35. ლომთათიძე გიორგი: ა) შვიერი და მძღლარი (არაკი) № 1—2, ბ) ცოცხალი დათვის ტყეა № 5, გ) უმოქმედონი (არაკი) № 10, კეკა (არაკი) № 10, დ) ყრუსთან საუბარი № 11.
36. ლაცაბიძე იოსებ: ა) იან-გუ (მოთხრობა) № 4.
37. მაჭავარიანი ივანე: ა) სულიერი მამა (მოთხ.) № 12.
38. ლაიშვილი ნინო: ა) პირველი მისი (ლექსი) № 5.
39. მიშკრალი: ა) ცუცას ძალი (ლექსი) № 3, ბ) გაზაფხული სოფლად (ლექსი) № 4, გ) ჩემო პატარავ (ლექსი) № 6, დ) სალამი ჩემს დედიკოს (ლექსი) № 8, ე) სოფლური (ლექსი) № 11.
40. მებრევილი დევან: ა) გორგონტინა გოგონა (ლექსი გადმოკეთებული რუსულიდან) № 3.
41. მჭედლიშვილი იოსებ: ა) გაზაფხული (ლექსი) № 5.

42. მარკოზაშვილი ეთერი: ა) ვალეძემა (ლექსი, № 6.
43. მარიშვილი პ.: ა) შოი მლიმიელს (ლექსი) № 7.
44. მუჯიანი კიმოთე: ა) გაზაფხული (ლექსი) № 6.
45. მელიქიაშვილი: ა) რიონის ბედი № 3.
46. ნიორაძე ავთანდილ: ა) თბილ ბუბართან (ლექსი) № 12, გაზაფხულის დილა (ლექსი) № 7.
47. ნაფცხვარიძე გ.: ა) ბავშვთა დღე სოფლად (ლექსი) № 6.
48. ნიკოლაიშვილი იახონა: ა) ფისო (მოთხ.) № 9 და ბ) ფისო და თავუნა (მოთხ.) № 10.
49. ნაკაშიძე ნინო: ა) თუთიყუშნი ეაკო (მოთხობა) № 11 და № 12.
50. უდნტი ხანდრო: ა) ცისარტყელა (ლექსი) № 5, ბ) ჯაფარიას წერილი დედას (ლექსი) № 6, გ) სახანძრო რაზმის კუთხე (ლექსი) № 8, დ) კუწი (ლექსი) № 10. ე) შევეე წყარო № 11.
51. თურეშიძე თამარ: ა) ქურდი ფისო (მოთხ.) № 1—2, ბ) პატარა მხერხავი (მოთხ.) № 5, (ლექსი) № 11. გ) ბაბუას ნამშობი (მოთხ.) № 10.
52. თნელი არნო: ა) შადრევანიან (ლექსი) № 9, ბ) ოქტომბრელი (ლექსი) № 10.
53. პეტრიაშვილი ვახტანგ: ა) კახეთის დაე (ლექსი, № 4.
54. პაპა ლადო: ა) დათვი (ნარკ.) № 8, ბ) წითელი დღე № 10.
55. რეზიკო: ა) (მოთხ.) ჯილდა № 7.
56. რანჯინი: ა) ძველი ქვეყნის შკილი საკვირველება (წერილი) № 8 და 9.
57. რატიშვილი კოტე: ა) თხა და გიგლა (ლექსი) № 9.
58. ხიხარულიძე ილია: ა) ფისოს პასუხი შოის (ლექსი) № 1—2, ბ) ბურთი (ლექსი) № 10, გ) გამოცანები № 11.
59. ხიხარულიძე ქენია: ა) გივის სიზმარი (მოთხ.) № 7, ბ) პატარა ტუსაღები (მოთხ.) № 8, გ) კატის მოსარჩლე ვეფხე (ზღაპარი ჩაწერილი). დ) ნუნუს დობილი (მოთხ.) № 5.
60. ხაჩინოელი ალ.: ა) რა ფერხველია № 3, ბ) გამოცანა № 8, გ) რა მცენარეა № 9.
61. ხაშადაშვილი შ.: ა) მხატვარი შოთა (ლექსი) № 6.
62. შამინ სიმონიკი ა) ყვავი და იადონი (მოთხ. თარგ. შ. გაფრინდაშვილისა) № 7.
63. ნაბახტარაშვილი ლ.: ა) პიონერთა ბანაკობა № 7.
64. სუფსისპირელი კ.: ა) მელა (ლექსი) № 7, ბ) „სამი ბიჭის ამბავი“—რ. ჭორჭია № 11.
65. ტაბულიძე ლ.: ა) გაზაფხული (ლექსი) № 7.
66. ტალიაშვილი იოსებ: ა) გიერ და ბუზი № 9.
67. ტატიანა: ა) ეაკი წერილი (წერილი) № 3. ძია შოის სსოენას (წერ.) № 1—2.
68. ტყეშელაშვილი ნინო: ა) ვირიკას ჩივილი (მოთხ.) № 1—2, ბ) დიდგულა ვატნანს (მოთხ.) № 3, გ) მინდა დიდი ვახტანგ (მოთხ.) № 3, დ) დიდა მანია (მოთხ.) № 9.
69. ფხაკაძე ნიკოლოზ: ა) პატარა ბურჯიკოს სიმღერა (ლექსი) № 10.
70. ჭორიაშვილი ნინო: ა) აბა დაფიქრდი—№ 6.
71. ჭორჭია როდიონ: ა) საკვირველი ხე (მოთხ.) № 10, ბ) რესპუბლიკის პატარა მსახიობი (მოთხ.) № 11.
72. ჭურჩიშვილი გიორგი: ა) სოფლიდან ქალაქისკენ (ლექსი) № 10, ვხარობთ ოქტომბრელები (ლექსი) № 11.
73. ჭვარიანი ხიმონ: ა) ფლორა (მოთხ.) № 9, ბ) ტუნწი მიმი (მოთხ.) № 11.
74. შამათავა დავით: ა) თებერვალი (მოთხ.) № 1—2, ბ) მატარებელი № 52 № 4, გ) ბორანი (მოთხ.) № 11.
75. შველიძე ნიკოლოზ: ა) წაბლას ხბო (ლექსი) № 1—2, ბ) ჩვენი ყურმა (ლექსი) № 3, გ) ბუნებამ გაიღვიდა (ლექსი) № 5, დ) ჩვენი ჭურა (ლექსი) № 7, ე) პატარა დიასახლისი (ლექსი) № 8, ვ) ყურძნის კრეფა (ლექსი) № 10.
76. ჩხიეძე ბორის: ა) ყანჩების ოჯახი (მოთხობა) № 1—2, № 3 და № 4, ბ) სად ჯობია (მოთხ.) № 10. აქლემი, ღორი... № 12.
77. ჩადუნელი დეო: ა) „ბუ“ (წერილი) № 10.
78. ჩხაძე ია.: ა) უტხო სტუმრები (მოთხ.) № 3.
79. ჩერქეზიშვილი თამარ: ა) ყურები ფეხებზე № 3, ბ) ცხელი დღე ტყეში (მოთხ.) № 9, გ) ტბა № 7.
80. ცქვიტი: ა) მურიკას მარცხი (მოთხ.) № 3 ბ) გაპარულნი (მოთხ.) № 6, გ).
81. ცალხელაშვილი მ.: ა) ვირი ჭიანჭველა № 5.
82. წეველი სიმონ: ა) საოქტომბრო (ლექსი) № 10.
83. წიქვაძე ბიკო: ა) ჩვენი ფისო (ლექსი) № 9.
84. ჭიჭინაძე ლავრენტო: ა) კატამ პირი დიბანა (მოთხ.) № 1—2, ბ) ნეტავ მეც მენახა № 3, ბ) ყავარჯენი (მოთხ.) № 4, გ) საპირველ-მისის (მოთხ.) № 5, დ) მეთევზე დიტო (მოთხ. № 6, ე) რეზო (მოთხ.) № 7, ე) მატარებელი პარკში (მოთხ.) № 8, წ) ახალი სკოლა (მოთხ.) № 10, თ) გივი (მოთხ.) № 11.
85. ჭაჭიაშვილი ზაზო: ა) ბავშვების საყვარელი მწერალი (წერილი) № 10. ჭართთ. წსაბ. მწ. (წერილი) № 12.
86. ხიღისთაველი ხოთ: ა) მუშების სიმღერა (ლექსი) № 3,
87. ხინელი ი.: ა) ვედი და მამალი (ლექსი) № 10.
88. ჯაჭვაძე ვახტანგ: ა) მელიას თავგადასავალი. № 5
89. შანშიაშვილი ს.: ა) ონობი (ლექსი) № 2.